

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XV.

V Ljubljani, 9. septembra 1943.

Štev. 36 (721)

Danes:

Povratek s počitnic

LJUBEZENSKA NOVELA

(Gl. str. 2. in 3.)

Ako je na malo mašo
(8. septembra) lepo, potem bo
dva meseca suho.

Slovenski rek

DRUŽINSKI TEDNIK
Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 345. Telefon št. 33.32.
— Račun poštne hranilnice v Ljubljani
št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. — V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostopna petina vrsta
ali njen prostor (všina 3 mm in širina
55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire.
V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. —
Notice: vrstica 7 lir. Mal: oglas
at: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod
se posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

SRDITI BOJI V KALABRIJI

Potopljeni anglo-ameriški izkrcevalni čolni. — Bombardiranje sovražnikovega zaledja

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo št. 1194:

Sovražna letala so včeraj bombardirala Pisto, Pescara, Salerno, Cosenza in Catanzaro. Med civilnim prebivalstvom vseh teh mest je precej žrtev. Italijanski in nemški lovci so sestrelili štiri napadajoča letala, tri je pa uničilo naše protiletalsko topništvo.

Sovražnik je bombardiral okoličnega otoka San Maura (Greja). Pri tem je strel topništva Kr. mornarice zadel eno izmed napadajočih letal, da se je potopilo.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo št. 1195:

Sovražnikova letala so bombardirala okoličnega Napolia in naredila nekaj neznatne škode.

Sovražna ladja so obstreljevala Capo Pellare (Kalabrija): naše obalne baterije so takoj odgovorile.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo št. 1196:

Nocoj je sovražnik, ki se je že v preteklih dneh skušal izkrcati na so ga naše čete takoj zavrnile, začel v širšem obsegu operacije vzdolž kalabrijske obale v Messinski ožini.

Nemška letala so uspešno napadla sovražne ladje, zasidrane v pristaniščih Katani in Auguste.

Oddelki sovražnih letal so bombardirali Trento, Bologna, Bolzano in okoličnega Napolia. Posebno v Bolzni je škoda precej velika.

Včeraj je anglo-ameriško letalstvo izgubilo vsega skupaj 35 letal, 7 izmed teh so jih zbili italijanski lovci, 19 nemški, 6 protiletalsko topništvo, 3 na protiletalski topovi z motornih splavov. V zadnjih dneh se 6 naših letal ni vrnilo v svoje oporišče.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo št. 1197:

Anglo-ameriške oborožene sile so s pomočjo premočnega letalstva in silovitega topniškega ognja v skrajnem južnem področju Kalabrije zasledile nekaj oporišč.

Po srditih bojih, v katerih je sovražnik utrpel hude izgube, smo iz praznilo Villo San Giovanni, Reggio Calabria in Melito-di-Porto-Salvo.

Sovražna letala so bombardirala Napoli, Catanzaro, Salerno in Salmone.

Italijanska in nemška letala so v spopadih s sovražnikom sestrelila 16 njegovih letal, naše protiletalsko topništvo pa 5.

Ogeni naših topov je zadel neko angleško letalo, da je strmoglavilo v morje pri otoku Cou (Egejsko morje).

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo št. 1198:

Sovražnik je na kalabrijskem področju s pomočjo velike množice letal ojačil dotok čet na celino, prišel v neposredno zaledje in zasedel nekaj krajev. Naše obrambne čete so se morale med Palmijem in Bagnaro umakniti močnemu sovražnemu pritisku.

Vzhodno od Bagnare in na pobočjih gorovja Aspromonte se vrše hudi boji.

Italijanska in nemška letala so napadla sovražne izkrcevalne ladje in jih mnogo izmed njih zadelo in potopilo.

Sovražnik je bombardiral pokrajino Napoli, Brindizi, Tarante in Terracine. Povsod je povzročil ogromno škodo in precej žrtev med prebivalci.

V operacijah tega dne smo sestrelili 5 sovražnih letal.

General Ambrosio

Dar kraljevske dvojice za prizadete prebivalce v Pisi

Rim, 3. sept. Ni. Vel. Kralj in Cesar ter Kraljica in Cesarica sta poslala prefektu v Pisi 200.000 lir za prebivalstvo, ki je bilo prizadeto ob letalskem napadu.

Princesa Piemontska je obiskala Asti

Asti, 3. sept. Davi je semkaj prisel brez napovedi princesa Piemontska, inspektorica prostovoljnih bolničark Rdečega križa, in je v spremstvu prefekta obiskala bolnišnice in ranilnice z raznih bojišč v bolnišnici in se z njimi dolgo razgovarjala. Vzvišena princesa je nato odšla v civilno bolnišnico, kjer je inspicirala prostovoljne bolničarke Italijanskega Rdečega križa ter šolo bolničarskih gojenk. Vzvišeni gospe so povsod izkazali vdanost in ljubezen. Množica, ki se je med tem zbrala pred bolnišnico, ji je vzklíkala. Princesa Piemontska se je nato sestala s škofom Ekse, Rossijem.

Zadnja pot bolgarskega kralja Borisa

Sofija, 6. septembra. Italijansko kraljevo zastopstvo pod vodstvom Ni. kr. Vis. bergamskega vojvode je prislo v soboto v Sofijo. Sprejeli so ga na postaji dvorni minister, šef protokola in velika skupina bolgarskih generalov in častnikov. Italijanski poslanik Mamelli je v spremstvu svojih vojaških odposlancev pričakal odposlanstvo na meji, kamor je prišel k spremstvu tudi oddelek oboroženih sil. Na sofijski postaji je visokega gosta sprejela častna četa z godbo. Bergamski vojvoda je nato v spremstvu dvornega ministra odšel v kraljevo palačo.

Ob 8.30 so v baziliko prihajali oblastniki, posebna odposlanstva in načelniki diplomatskih zastopstev v spremstvu vojaških, pomorskih in letalskih odposlancev.

Nato so prišli ministri. Najprej predsednik Filov, predsednik in podpredsednik Sbornia, sofijski župan, generali in člani civilne ter vojaške kraljeve hiše. Hkrati so vstopili v stolu ob bivi predsedniki Sbornia ter bivši ministrski predsedniki.

Izredni poslanci, tuja zastopstva ter diplomatski zbor so se razvrstili na levi od krste. Ni. kr. Vis. bergamski vojvoda se je postavil na sredino, na njegovi desnici pa so stali general Ranatescu, načelnik romunskega odposlanstva, dr. Geiza Fritz, načelnik slovaškega odposlanstva, dr. De Reutersward, načelnik švedskega odposlanstva, in Hasan Saka, načelnik turškega odposlanstva. Na njegovi levi pa so stali general Alojz Czatav, načelnik madžarskega odposlanstva, markiz de Kerzariou, načelnik francoskega odposlanstva, Vilko Begić, načelnik hrvaškega odposlanstva, in veliki admiral Räder, načelnik nemškega odposlanstva. Na desni od krste so se postavili člani kraljeve hiše. Diplomatski zbor, med njimi tudi italijanski poslanik Mamelli, se je razvrstil levo od krste, zraven njega pa je stopil predsednik Filov z vsemi ministri.

Ob 9.15 je kraljica Ivana zapustila kraljevo palačo in se odpravila v baziliko. Spremlili jo je knez Ciril, knežinja Mafalda d'Assia.

Ko so krsto prinesli na trg pred

baziliko, je vojaška divizija mrtvemu vladarju izkazala časti, vojaške godbe pa so počasi igrle bolgarsko narodno himno.

Potem se je nenadoma prikazala kraljica Ivana, vsa odeta v črno, ki jo je spremljal knez Ciril.

Na trgu Aleksandra I. se je sprevod ustavil pred spomenikom caria osvoboditelja, duhovščina pa je opravila kratko molitev, nakar se je sprevod pomikal dalje.

Kraljica Ivana, knez Ciril in drugi člani kraljevske rodbine, predsednik ministrskega sveta in drugi visoki odličniki so stopili na vlak, ki je kraljevo truplo odpeljal v samostan Rila. Ko so duhovniki opravili zadnje molitve, so se oglasili bobni in med zvoki narodne himne ter glasovj mestnih siren se je vlak počasi začel pomikati dalje. Mnogi so se začeli jokati in prišlo je do ganljivih prizorov.

Vladarjevo truplo so položili na desni od oltarja sv. Ivana Rilskega.

Cim je pogrebni vlak odpeljal iz Sofije, je začel padati dež. Poleg kraljice in kraljevske družine je bil v vlaklu tudi vojvoda Bergamski. Na vseh postajah, kjer se je vlak ustavil, se je zbralo veliko ljudstva in izkazalo pokoninu vladarju zadnjo čast. Ko je vlak vozil mimo, je ljudstvo poklekalo in molilo. Okrog 18.30 je vlak prispel v Koskarinovo, kjer so truplo naložili na avtomobil. Avtomobil je odpeljal proti samostanu Rila, za njim pa je vozilo več avtomobilov s kraljico, princem Cirilom, vojvodom Bergamskim, drugimi knezi in raznimi političnimi in vojaškimi osebami. Ob 19.30 je sprevod dospel do samostana. Dež pada še naprej. Vse naokrog je težko in žalostno vzdušje. Škofje, svečeniki in menihi tvorijo špalir, skozi katerega ministri in višji častniki nesejo krsto. Ko je krsta dospela do samostanskega praga, pristopilo menihi in odneslo truplo v cerkev. Kraljica Ivana in ostali knezi se razvrstijo ob oltarju sv. Ivane Rilskega. Ob 20. uri so po zaključnih molitvah in po škofovem blagoslovu položili krsto na desno zraven drugih v grobnico.

Batteria costiera della Regia Marina italiana pronta all'azione. — Obrežna baterija italijanske Kraljeve Mornarice v pripravljenosti.

Poslanica papeža Pija XII.

Radijski govor Sv. očeta ob četrti obletnici pričetka vojne

Vatikan, 1. sept. Njegova Svetost Pij XII. je danes ob 4. obletnici pričetka svetovne vojne po radiu govoril vsemu svetu. Pij XII. je govoril v italijanski in v svoji delovni sobi pred mikrofonom, ki je bil zvezan z vatikansko radijsko postajo.

Stiri leta potokejo od groznega dne, ko se je pričela najmočnejša uničevalna in opustoševalna vojna vseh časov, katere vizija polne vsakovar, ki ima v prsih dušo in človečanski čut. V slutnji tako splošne nesreče, ki je grozila veliki človeški družini, smo naslovili nekaj dni pred izbruhom sovražnosti, dne 24. avgusta 1939, vladam in narodom topel poziv in prošee svarilo. Nicesar ni izgubljena z mirom, smo rekli, vse se na lahko izgubi z vojno. Naš glas je prišel do ušes, toda ni razsvetlila možganov in ni segel v srca. Duh sile je zmagal nad duhom slege in sporazuma. Bila je to zmaga, ki je bila poraz.

Danes, na prazn pelega leta vojne, občutijo tudi tisti, ki so računali z naglimi vojnimi operacijami in hitrim zmagovitim mirom, ko gledajo, kar jih obkroža v domovini in izven nje, samo bolečine in vidijo samo ruševine. Mnogim, ki so imeli gluha ušesa za naše besede, kaže nadvse žalostno izkustvo današnjosti, kako je naše svarilo in naša napoved ustrežala bodoči stvarnosti. Naše besede so bile navdahnjene z nepristransko ljubeznijo za vse narode brez izjeme in z budno skrbjo za njih blagor.

Ista ljubezen in ista skrb nas ob tej resni in strašni uri nagibala in nam palagata v usta besede, ki hočejo biti v prid vsem in nikomur v škodo, ko prosimo vsemogočnega Boga, da bi jim odprl srca in pomagal pri odločitvah, ki imajo v rokah usodo trpečega človeštva. Po giganških borbah se zunanji dogodki vojne približujejo vrhunski točki. Se nikoli ni bilo svarilo vs. pisma »Učite se, o sodniki sveta!« tako nujno kakor v tej uri ko vsem govori tragična stvarnost. Povsod gredo narodi vase, ko gledajo ruševine. Resnično je močno, da se jih vzdobujajo k prenašanju teh preizkušenj, imajo jim pogum, bi bila usodna zaslepljenost. V vseh državah se duša narodov odziva kulture sile in vidi v strašni žetvi smrti in uničevanja zaslužno osodbo. Med vsemi narodi narašča sovražnost proti brutalnosti načinov totalne vojne, ki dovede do prekoračenja sleherne meje in slehernega zakona božje in človeške pravice. Bolji ko kdaj prodira v misli in srca narodov dvom, ali se nadaljevanje take vojne lahko še imenuje v skladu s pametnimi in opraviljivimi narodnimi interesi, sprico krščanske in človeške vesti. Po tolikih prekršenih pogodbah, po tolikih neizvršenih povračilih, po tolikih neizpolnjenih obljubah, po tolikih protislovnih spremembah v čustvovanju in delu, je zaupljivost narodov splahnela in tako globoko padla, da odvzema dušo in polst sleherni velikodušni rešitvi. Zato se obračamo na vse tiste, ki jim pritide, da dajo pobudo za sporazum za mir, z molitvijo, prihajajočo iz najgloblje našega užalostenega srca in jim pravimo:

Resnična sila se ne boji velikodušnosti: vedno razpolaga s sredstvi, s katerimi se lahko zaščiti pred lažnim tolmačenjem pripravljenosti in volje do pomirjenja in pred drugimi možnimi posledicami. Ne molite in ne prikrivajte hrepenenja narodov po miru z dejanimi, ki namesto, da bi vzpodbudili zaupljivost, spet razvnamejo sovražnost ter ojačajo namero po odporu. Dajte vsem narodom upravičeno upanje v dostojanstven mir, ki ne žali njih pravih do življenja, niti njih občutja časti. Pokažite v najvišji meri

dejansko soglasnost med vašimi načeli in vašimi odločitvami, med zatrditvami o pravičnem miru in dejanji. Le tako bo mogoče ustvariti vedro ozračje, v katerem lahko v danem trenutku narodi verujejo v prepoved in v nastanek novega čustva pravice in skupnosti med narodi, ter iz te vere črpajo večje zaupanje v bodočnost, ne da bi se jim bilo batj za obranitev integritete in časti svoje države.

Blagoslovljeni tisti, ki s premočrno voljo pomagajo pripravljati podlago, na kateri klitje in evole, se ojačuje in dozoreva čut pravičnosti in mednarodne pravice! Blagoslovljeni tisti, pa naj pripadajo kateri koli vojujoči se skupini, ki z nič manj pošteno voljo in pogledom na stvarnost sodelujejo, da se premaga mrtna točka, na kateri se je zdaj ustavila usodna tehtnica med vojno in mirom! Blagoslovljeni tisti, ki varujejo sebe in svoje narode tesnih prepričani s predsodki, vpliva neukročenih strasti, brezmejne sebičnosti in neupravičene žele po oblasti! Blagoslovljeni tisti, ki poslušajo prošee glasove mater, ki so dale svojim otrokom življenje, da bi dorasčali v veri in plemenitih delih in ne da bi ubijali in se pustili ubijati. Tisti, ki poslušajo prošee družin, ki so bile smrtno ranjene z nasilnimi ločitvami in ki poslušajo čedale boli prošee krik naroda, ki po tolikem trpljenju, pomanjkanju in žalosti zahteva samo miru, kruha in dela za svoje življenje! Blagoslovljeni končno tisti, ki razumejo, da veliko delo nove in resnične ureditve narodov ni mogoče brez dvi-

ga in stalnega gledanja k Bogu, ki je voditelj in urejevalec vseh človeških dogodkov ter najvišji vir in čuvaj sleherne pravičnosti in sleherne pravice! Toda gorje tistim, ki v tem strašnem trenutku ne poslušajo ob polni zavesti glasu odgovornosti za usodo svojih narodov ter podpirajo sovražstvo in spore med ljudmi, ki postavljajo svojo silo na osnovo nepravilnosti, ki zatirajo in trpinčijo neoborožene in nedolžne. Jeza Boga bo prišla nad vse te. Naj bi božji Odrašenik razsvetlil voditelje narodov in vodil njih misli in njih čustva ter njih sklepe, jih notranje in zunanje napravil močne in pogumne pred nevarnostmi in ovirami na poti do priprave in izpolnitve pravičnega in trajnega mira! Nih modrost in njih zmernost njih sila volje in živo čustvo človečnosti naj bodo žarek tolažbe ob pričetku pelega leta vojne. Dajo naj preostalim žrtvam ogromne vojne, sklonjenim pod pritiskom bolečine veselo upanje, da se to leto ne bo končalo v znamenju temne, pokolov in uničenja, temveč da bo začetek in zaria novega življenja bratske sprave, složne in marljive obnove. S tem upanjem delujemo vsem našim ljublimi sinovom in hčeram, katoličanom, kakor tudi vsem tistim, ki se čutijo z nami združeni v ljubezni in delu za mir, naš človeški apostolski blagoslov.

Mnogostevilna množica je prišla v vatikansko baziliko in poslušala poslanico Pija XII. Ko je napež zapustil svetišče, se je množica zbrala pred apostolsko palačo ter je dolgo vzklíkala papežu Piju XII. se je prikazal na oknu svoja stanovanja in blagoslovil množico, ki mu je ponovno vzklíkala.

Slovesna žalna seja bolgarskega parlamenta

Kr. minister Italije je položil venec cvetic na vladarjev sarkofag

Sofija, 3. sept. Danes ob 10. se je pričelo 6. izredno zasedanje narodnega sabora. Velika dvorana je bila močno sliko. Vsi poslanci so bili navzočni in vsi oblečeni v črno. Ministrski predsednik prof. Filov je prečital proglasa vlade bolgarskemu narodu ob smrti kralja Borisa III.

Kr. minister Italije v Sofiji je položil v imenu italijanske vlade venec cvetic na sarkofag kralja Borisa. Ob enem je Kr. vojaški ataše polkovnik Montese-molo položil venec cvetic v imenu Oboroženih sil. Tudi v Sofiji bivajoči inozemski novinarji so se v baziliki sv. Aleksandra Nevskega poklonili ob truplu pokojnega vladarja.

Sofija, 3. sept. Na današnji izredni seji sabora je imel predsednik govor, v katerem je naznačil, da je bil pokojni kralj že kot mladenič vedno v prvi črti borbe bolgarske vojske za zedinjenje in osvoboditev vseh Bolgarov. Tedaj je bil mladi prestolonaslednik zglede junakom in mučnikom in zaradi tega je stopil globoko v srca vseh Bolgarov na vsem narodnem ozemlju, ko je prevzel vodstvo države. Njegova osebnost je postala živa narodna zastava, čkroz katere se je postopno zedinil ves bolgarski narod. Njegov veliki osebni čar in njegov veliki vpliv sta prevzela vse duhove in bila branik, ob katerem so se razbili vsi notranji in zunanji udarci, zadani z namenom, da bi povzročili narodni zlom. Opravil je vse napore, da bi vodil bolgarski narod na poti napredka in največjega blagostanja. To bo naša tisoletna zgodovina zabeležila z zlatimi besedami ter bo uvrstila pokojnega vladarja med njegove največje prednike, med katerimi stoji kakor velikani, ker mu je uspelo uresničiti narodno zedinjenje, katerega si je toliko generacij tako želelo, ter ustvaril sedanjo moč naše države. Naš kralj Boris III. nam je zapustil po-

membru opozorilo: Braniti z vsem postrvovanjem zedinjeno domovino ter služiti z enako predanostjo in lojalnostjo njegovemu nadvse ljubljemu sinu, ki je utelešen duh in srce velikega očeta.

Govoru predsednika sabora je sledil kratek molk, s katerim je bil počaščen spomin pokojnega kralja. Predsednik sabora je nato nadaljeval: »Velika bol, ki jo občutimo ob smrti kralja Borisa III., ima tolažbo v proglasu, ki naznanja prihod Ni. Vel. kralja Simeona II. na slavni prestol bolgarskih kraljev. To je napolnilo z globoko vero in velikim unanjem srca vseh Bolgarov kajti mladi kralj je utelešenje duha svojega vzvišeneega očeta in nosilec slavnega imena svojega istoimenskega velikega prednika. Obkrožen z ljubeznijo vseh Bolgarov bo dovršil veliko delo očeta in poglabil dokončno konsolidacijo velike zedinjene domovine. Pridružimo se vsi prestolu našega mladega kralja in podpiramo ga v težkem in trdem delu, ki ga čaka. Živel Ni. Vel. kralj Simeon II. Živela naša lunaška vojska! Živela Bolgarija!«

Govor predsednika sabora so vsi navzočni pazljivo poslušali in ga ob koncu pozdravili z močnim vzklíkanjem kralju Simeonu II.

Škoda v Bolzanu, Bologni in Trentu

Bolzano, 4. sept. Sovražnikova napadnost se je lotila tudi Bolzana. Predvčerajšnjim popoldne je velika skupina štirimotornikov, ki je letela v višini 3000 metrov in jo je pri delu oviralo točno streljanje protiletalskega topništva, vrila na vzhodni del mesta številne bombe vseh mer. Posebno občutno škodo je povzročila na

cesti Trento, kjer je zadetih nekaj občinskih stanovanjskih hiš, na pol pa je porušeno tudi zavetišče za starčke, ki spada pod okrilje javne bolnišnice. Več eksplozivnih bomb je padlo na cesto in trg Mercato, na trg Garibaldi, na cesto Vittorio Emanuele in na cesto Verdi, kjer so bile hudo poškodovane nekatere stanovanjske hiše. Zadelo je tudi edino mestno gledališče, ker ga je zadela ena bomba in podrla zadnji del poslopja. Pri reševanju ranjenecv in poškodovancev so se močno odlikovali člani *Volontari della Croce Rossa*, skupaj z vojaškimi oddelki, ki so takoj začeli odkopavati ruševine in dajati ponesrečenim pomoč.

Bologna, 4. sept. Med kratkim, a silovitim letalskim napadom, katerega žrtev je bilo predvčeršnjim mesto Bologna, so sovražne bombe porušile cerkev sv. Filiba in Jakoba, zraven več hiš v raznih mestnih delih. Ogrom cerkve sv. Andriana je padlo dvajset bomb, ki se na srečo niso razpočile. Druge bombe so padle v bližino cerkve Kristusa Kralja. Hudo so bili zadeti tudi stanovanjski predeli v središču mesta. Povsod, kamor se je sovražnik z besom vrzel, se vidijo popolnoma porušene hiše, po cestah polno liakov in lukenj, ki so jih izkopalje bombe. Pomozna organizacija je bila takoj na mestu skupaj s predstavniki oblasti in vseh pristojnih organov.

Trento, 4. sept. Sovražnikov letalski oddelek je vrzel predvčeršnjim na mesto okrog 30 bomb. Hudo je poškodovana bolniška bolnica zraven cerkve S. Maria Maggiore, industrijska šola in stanovanjske hiše. Dve bombi sta padli za spomenikom Danteja, dve drugi pa na bližnje vrtove.

Junaštvo italijanskih letalcev

Rim, 4. sept. Nad premočnimi pomorskimi silami, ki so večer nastopile ob skrajni konici Kalabrije, so se naši letalski oddelki odlikovali v neprestanih napadih in povzročili nasprotniku občutne izgube. Kljub letalski zaščiti velikega števila težkih in lahkih angleškoameriških lovcv, ki so varovali konvoje za izkrcavanje in tudi majhne ladje, so se naši napadatelci v spremstvu lovskega oddelkov pogumno spuščali v srmoglavnih potetih ter metali bombe in obstreljevali s strojnimi naprtnikove enote na morju, izmed katerih so bile mnoge zadete v polno. Tudi lovci v spremstvu so se ob koncu zelo smelih napadov spuščali nizko nad cilje in s strojnimi obstreljevali čolne za izkrcavanje. Sovražni konvoji, ki so jih letalske izvidnice nad Messinsko ožino in sicilskimi kraji pravočasno opazile, so bili tako napadeni od naših hrabrih posadk, ki so se kljub protiletalskemu obstreljevanju in navzočnosti sovražnih lovcv vsi vrnili na svoja izhodišča. Po dveh ugotovitvah o sestreljenih sovražnih letalih, ki so dva dni napadala kraje v Emiliji in Toskani, je sovražnik razen letal, ki so bila že omenjena v uradnem poročilu, izgubil še 3 velike štirimotornike, ki so jih zrušili izstrelki naših hrabrih lovcv. Eno izmed teh letal je padlo v okolici Quereta, drugo v Apuanskih planinah, tretje pa neke drugod v Toscani.

Angleški bombniki nad Berlinom

Berlin, 4. sept. Preteklo noč so skupine angleških bombnikov spet napadle Berlin in okolico. Ko so bile še več sto kilometrov daleč od glavnega mesta, so eskadre nemških nočnih lovcv, kakor poroča nemška poluradna agencija, učinkovito napadle sovražne skupine. Veliko število sovražnih letal se je zrušilo že v tej prvi fazi napada. Okrog vsega berlinskega ozemlja so našle protiletalske baterije napravile goste zapore. Mnogo sovražnih štirimotornikov se je zrušilo v plamenih pri poizkusu, da bi pridrli za poro. Lahko se računa, da uničenjem znatnega števila sovražnih letal, Angleški piloti so odvrli ponekod bombe na mestne okraje, zlasti na periferne. Teroristični značaj tega novega napada je očiten kakor vseh prejšnjih napadov. Spet so bili zadeti stanovanjski okraj, bolnišnice, cerkve in druga poslopja umetniške vrednosti. Berlinsko prebivalstvo se je zadržalo nad vsako pohvalo in se je izkazalo zlasti z naglico pri gašenju požarov, ki so jih povzročile bombe napadatelcev.

Okoliški nadzorniki protiletalske zaščite

»Službeni list« za Ljubljansko pokrajino objavlja v številki 70 z dne 1. septembra t. l. naredbo Visokega komisarja Eksc. Riccardo Moiza, ki

smatrajoč za nujno potrebno, da se dajo Pokrajinskemu odboru za protiletalsko zaščito na razpolago nadzorni organi, ki naj nadzirajo izpolnjevanje veljajočih predpisov zakonov in pravilnikov o protiletalski zaščiti in zlasti predpisov o organizaciji hišne protiletalske zaščite odreja:

Člen 1. Uvajajo se okoliški nadzorniki protiletalske zaščite, ki so neposredno podrejeni pokrajinskemu inspektorju protiletalske zaščite.

Člen 2. Okoliške nadzornike imenuje na predlog pokrajinskega inspektorja predsednik Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito. Ti nadzorniki imajo značaj javnega uradnika za vse, kar spada k neposrednemu izvrševanju njim poverjenih nalog.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Rimski uradni list pričakuje odlok, s katerim se veljavnost oblačilne izkaznice podaljšuje do 30. junija 1944. Kot razlog za ta ukrep navedajo, da je treba zmanjšati na najmanjšo mero potrebo po telesihih in oblačilnih predmetov civilnega prebivalstva glede na postopno zmanjšanje razpoložljivih sredstev.

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino poroča, da bodo v mesecu septembru nekatere trgovine v živili prodajale za poskušajo ekuto proti živilski nakaznici, in sicer največ 250 gramov na osebo. V dokaz, da je stranka skuto prešla, bodo morale trdke pritisniti svoj žig na prostoru, določenem za to na hrbtni strani prejemnikove živilske nakaznice. Skuto bodo prodajali: Štefan Menejger, Smartinska c. 10; Marinko Jože, Ljubljana; Buzzolini, Lingarjeva ulica; S. Jurčič, palača Slavije; Marija Zore, Bleiweisova 36; Janež A. V., Ulica 3. maja; S. Avsee, Bežigrad 13; Anton Legat, Miklošičeva 28; F. Slamič, Ljubljana; F. Kovačič, Miklošičeva c. 32; I. Pezdir, Gradišče; Anton Verbič, Stritarjeva; Železničarska nabavljalna zadruga, Ulica Šoške divizije.

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino sporoča, da potrošniki, ki so dobili navadno živilsko nakaznico modre barve, ki jo je izdal Mestni preiskovalni urad v Ljubljani, lahko nabavijo proti oddaji odrezkov za maščobe pri svojem stalnem trgovcu za mesec september 1,4 del olja, 60 gramov masti in 200 gramov masla na osebo. Potrošniki, ki so klali prašiča, si morejo nabaviti samo 1 del olja, kolikor znaša količina maščob, ki jim pritiče za mesec september.

Pokrajinski prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljubljana, da bodo dobili močna krmila za prašiče. Nakaznice za krmila bodo dobili pri Prevodu, oddelek za krmila, Gosposka 12, dvorišče levo, in sicer, rejci z začetnic A do J 9. t. m., z začetnico K do P 10. t. m. in rejci z začetnico R do Z 11. t. m.

Najvišje cene zelenjavi in sadju za ta teden je določil Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino. 1 kila zeljate glave na debele (nad 20 kil) sme stati 1 lro, zeljate glavne na drobno (pod 20 kil) 1,50 lre; kislega zelja 4 lre, kisle repe 2,50 lre, ohrovtja 3 lre, domače cvetale 3,35 lre, kole-rabic 2 lri, nove repe brez listov 2 lri, rdeče pece 3 lre, radiča 3,70 lre, glavne solate 3,20 lre, endivije 3 lre, špinate 3,30, strojega fižola 6,15 lre, bučk 3,70 lre, buč 2 lri, kumar 2,90 lre, kumarje za vlaganje (30 kosov na kilogram) 6 lri, kumarje za vlaganje (125 kosov na kilogram) 9 lri, novega krompirja 2,40 lre, peteršilja 4 lre, čebule 2 lri, šalote 4 lre, česna 6 lri, paradižnikov 2,60 lre, zelene paprike 3,60 lre, rdečega korenja 3 lre, osušenega brena 4 lre, jurečkov 12 lri, robidnic 6 lri, malin 10 lri, namiznih jabolk 4,75 lre, jabolk za kuho 3 lre, bruski I. vrste 4,20 lre, II. vrste 3 lre, domačih breskev 4,60 lre; sliv in češpelj 4 lre; 1 liter listič sme stati 4 lre jajca so po 2,50 lre kos. Vse te najvišje dopustne cene veljajo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini.

Za vstopanje in izstopanje iz tramvajskih vozov veljajo posebna pravila. Vstopanje je dovoljeno samo zadaj, izstopanje pa samo spredaj. Kdor koli se proti temu predpisu pregreši, ga mora sprevodnik legitimirati in naznaniti upravi cestne železnice, ki ga prijavijo. Kr. kvestura tak prestonek kaznuje z najmanj 50 lirami, poleg tega pa mora kaznovani plačati za 16 lri kolkov in pristojbin. Razen tega pa mora vsakdo že v vozu plačati sprevodniku 5 lri globo za naporno vstopanje in izstopanje.

Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani obvešča učence, da bodo izpiti v jesenskem roku od 13. do 30. septembra. Točen razpored je objavljen na razglasni deski v pritlični avli. Vpisovanje za šolsko leto 1943/44 bo 2. oktobra od 8. do 11. ure za učence II. do VIII. razreda, 4. oktobra od 8. do 11. ure za učence I. razreda, 5. oktobra od 8. do 11. ure pa za učence tujih zavodov in za zamudnike.

Izpiti v jesenskem roku na srednjih, učiteljskih in mestanskih šolah se bodo pričeli 10. septembra in se bodo končali 30. septembra. Izpiti se bodo vršili po razporedu, ki ga bodo določila posamezna ravnateljstva. Diplomski izpiti na učiteljsku bodo šele v začetku meseca novembra. Vpisovanje učencev v novo šolsko leto bo od 1. do 5. oktobra, začetek pouka pa 11. oktobra 1943.

Obiski v javnih bolnišnicah. Po nalogu nadzorne oblasti so obiski pri bolnikih dovoljeni samo med pol 1. in 3. pop., in to ob sredah, sobotah in nedeljah (kakor na klinikah). Sicer pa se samo k težko bolnim nuste osebe, ki se izkazujejo z dovolilnico, podpisano po šefu oddelka in nadzorniku javnih bolnišnic.

Usnjene izdelke barvaite le s specialno barvo ki usnju ne škoduje. Elaks — Napoleonov trg.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: g. Daniel Cuk, državni tehnik, in gđc. Anuška Kruljeva, Cestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Peter Horvat, upokojenec drž. železnice; Nikolaj Deljak, orožniški narednik v pok.; Ivana Klopčaverjeva.

V Novem mestu: 75letni Josip Obed, sodni uradnik v pok.

V Mariboru: 63letni Franc Podgoršek, sodni oficijal v pok., in 71letna Ivanka Turinova.

V Villi del Navoso: Josip Brinšek, trgovec in posestnik.

Naše sočaje!

Pravila za vedenje prebivalstva v primeru „letalskega alarma“

1. »Letalski alarm«

»Letalski alarm« se označi z daljšim tuljenjem alarmnih siren: zveni brez prekinjenja in se menjava v visokih in nizkih tonih ter obratno. Ponoči sledi »letalskemu alarmu« še takojšnja prekinitev javne razsvetljave.

2. Splošni predpisi

Ohraniti je treba mir in pomiriti one, ki so ga morda izgubili. Pomnite, da:

- je panika bolj nevarna kakor letalska nevarnost;
- se mora proti onim, ki bi jo povzročili, nastopiti tudi s silo;
- je treba popolnoma spustiti ruloje trgovin in javnih lokalov: v njih notranjosti ne sme nihče biti pri vratih in izlozbah;
- morajo biti poklicani organi takoj na mestu, da odpro dohode do javnih, skupinskih in zasebnih zaklonišč;
- se morajo: osebe javne varnosti in hitre pomoči, hišni starešine, delovodje in vsi ostali, ki imajo posebne naloge, takoj podati na odredjena jim mesta;
- morajo ostati 10 minut vezna vrata poslopij priprta, tako da se lahko tja zatečejo mimoidoče osebe, ki jih je presenetil alarm na cesti in daleč od javnih zaklonišč.

Kretanje — Dovoljenje za kretanje

Med nočnim in dnevnim »letalskim alarmom« se meščani ne smejo prosto gibati, če nimajo posebne legitimacije, ki jo je izstavil Odbor za P. L. Z.; kršitelji bodo takoj aretirani.

Brez take legitimacije smejo kročiti avtomobili in osebe Armade (po tozadevnih navodilih vojaških oblasti), agenti javne varnosti, gasilci, osebe Rdečega križa in ustanov protiletalske zaščite. Prevozna sredstva te poslednje ustanove bodo imela na motornem krogu belo-črno okroglo ploščo.

Za vsa druga vozila, ki smejo kročiti samo ob potrebi, zadostuje legitimacija, ki jo izstavi vsakemu avtomobilistu Odbor za P. L. Z.; ta legitimacija mora biti odobrena od poveljstva Kr. Karabinjerjev Armadnega zbora. Vsak avtomobilist mora na morebitni poziv vojaškega osebja ali osebja javne varnosti pokazati legitimacijo obenem z osebno izkaznico.

Hišni starešine, ki ob alarmnem znaku ne bi bili v poslopju, v katerem morajo opravljati svojo službo, se lahko kretajo prvih deset minut po danem signalu, da bi mogli dospeti čimprej v svoja poslopja; morajo pa na ukaz kontrolnih organov pokazati svojo izkaznico kot hišni starešine, izdano od tukajšnjega odbora za P. L. Z.

Motorna vozila, ki nimajo odobrenja za kretanje, morajo ob letalskem alarmu ugasiti luči ter se ustaviti na desni strani na takšnih prostorih, kjer ne ovirajo prometa.

Vozila z živalsko vprego

Vozniki morajo izpreči živali in privezati jih k zadnji osi vozila, če to ni možno, pa h kakim močnim železni mreži ali k brzojavnim drogom ali kandelabrom, tako, da se živali ne morejo odtrgati, oni pa se morajo zateči v hišo ali najbližje zaklonišče.

Potniki ob prihodu na železniško postajo

Med »letalskim alarmom« potniki ne smejo iz postaje, temveč se morajo podati v postajno zaklonišče ter se ravnati po navodilih železniškega osebja. Železnice bodo nadaljevale svojo normalno službo, razen ob letalskih napadih.

Za osebe državnih železnic, ki mora iti na svoje službeno mesto, je veljavna osebna izkaznica, katero izstavi pristojno železniško oblastvo, ki je zanjo odgovorno. Ta izkaznica nadomestuje legitimacijo, katero izstavi tukajšnji Odbor za P. L. Z., in sicer v smislu ministrske okrožnice št. 260 z dne 12. novembra 1942.

Potniki v tramvajskih vozovih. Tramvaji

Šele dve minuti po znaku »letalskega alarma« se prekine tok na tramvajskih progah, tako da tramvaji lahko dosepejo do širokih uličnih prostorov, vendar onstran križišč, da ne ovirajo kretanja službenih motornih vozil. Potniki lahko izstopijo iz tramvajskega voza šele, ko ta pride na določeno mesto, dobro znano vsem sprevodnikom.

Predsednik odbora za protiletalsko zaščito dr. Pietro David.

MATEMATIČNA VREMENSKA NAPOVED

za mesec september 1943.
Sestavil dr. Vital Manohin

VREMENSKA NAPOVED

9. septembra, četrtek: zjutraj megla ali oblačno, nato jasno.
10. septembra, petek: v toku dneva vpad deževnega vremena, hladno, po Kamniških planinah sneg.
11. septembra, sobota: izboljšanje, hladno, podnevi vetrovno.
12. septembra, nedelja: spet dež, po gorah sneg, hladno.
13. septembra: ponedeljek: še v glavnem deževno.
14. septembra, torek: izboljšanje.
15. septembra, sredo: zvečine jasno, čez dan toplejšje, zjutraj megla ali oblačno in zelo hladno.
16. septembra, četrtek: spet deževno in hladno (po gorah sneg).

Točnost naših napovedi je v splošnem naslednja: v 50% napovedano vreme se dobro ujema z dejanskim; v 10% se dejansko vreme zakasni za 1 dan nasproti napovedanemu; v 6% nastopi za 1 dan prezgodaj; v 5% se napoved ne obnese.

Filatelija

Od drugod...

Več ko 8 milijonov švicarskih frankov bodo vredne znamke, ki bodo razstavljene na doslej največji švicarski razstavi znamk v Ženevi. Razstava bo odprta od 17. do 26. septembra. Razstavilo bo 330 filatelistov. Tako pomembno prireditelje bodo proslavili tudi s tem, da bodo izdali poseben spominski blok, na katerem bo prikazana prva znamka ženevskega kantona.

Naklada letošnje znamke »Pro aere« znaša po poročilu revije »Journal Philatélique de Bern« (J.P.B.) v celoti 270.000 kosov. Od teh je bilo žigosanih približno 90.000. Zanimivo je tudi vedeti, koliko pošilk so odprnili ob priliki tega posebnega poleta. Iz Berna je šlo 27.950 navadnih in 9935 priporočenih pošilk, iz Zürich pa 23.639 navadnih in 8260 priporočenih; skupno torej 69.784 pisem in dopisnic odn. kart.

Liechtensteinske znamke za 2, 3, 5 in 10 fr. (Zumstein 147—150) bodo s prvim decembrskim letos izgubile ve-

se uvoz in izvoz vseh vrst znamk, domačih (hrvatskih) in tujih, bodisi onih, ki so še v prometu, kakor tudi onih, ki so že izven prometa, tako rabljenih, kakor tudi nerabljenih, lahko vrši le na osnovi posebnega dovoljenja ministrstva državnega zaklada.

Izvoznik (pošiljatelj), kateremu ministrstvo državnega zaklada dovoli izvoz znamk, se mora pri enem pooblaščenih denarnih zavodov obvezati, da bo v 90 dneh uvozil v tuji valuti v državo protivrednost izvoženih znamk, odnosno da bo, če mu bodo dovolili zamenjo (kompenzacijo) za tuje znamke, v istem roku poravnal svoje obveznosti z uvozom znamk.

Ob izdaji dovoljenja za izvoz znamk lahko ministrstvo državnega zaklada odredi, da se mora vrednost izvoženih znamk plačati v svobodnih devizah.

Vsak izvoz in uvoz znamk je mogoč le preko carinsko-poštne oddelka ali preko redne carinarne. Na pošilki mora biti točno označena vsebina: znamke. Pri izvozu je pošiljatelj dolžan predložiti carinsko-poštnemu oddelku odn. redni carinarni dovoljenje ministrstva državnega zaklada ter potrdilo o zavarovanju valute, tj. pa so dolžni na teh listinah zapisati količino in vrednost izvoženih znamk. Poštno, carinsko in ostalo osebje, ki je po obstoječih predpisih dolžno pregledati vsebino pošilk za tujino, in carinsko osebje, ki vrši pregled potnikov pri prehodu čez mejo, bo poklicano na zagovor ob vsakem neupošlevanju predpisov te naredbe.

Razstava H. F. S. v Zagrebu je preložena ter jo bodo odprli šele 12. t. m. Tudi naklado posebne razstavne znamke in blokov so precej zvišali.

Česko-moravska: Obenem s spominsko znamko Reinharda Heydricha so se pojavili tudi posebni bloki, na katerih je tiskana po ena spominska znamka.

Teh blokov ni izdala poštna uprava in se tudi niso smele z njimi frankirati pošilke. Prav tako teh blokov na pošti niso žigosali. Vse skrbj filatelstov, kako priti do teh blokov, so torej odveč, ker ti bloki zaradi svojega izvora ne spadajo v zbirko pošt-nih znamk.

J.P.B. piše, da so na neki dražbi znamk v Monakovem dosegli tele cene: Bavarska, 1 kr. črna — 3000 RM; Saška št. 1. narezana, 8350 RM; Nemčija, Reichspost za 5 mk. nerabljen, 800 RM; Zepelin, voznja v Južno Ameriko, 820 RM; isto, polarna voznja, 1600 RM; toletnica »Nothilfe« 1000 RM; blok Vaduz 1600 RM; blok Wipa 4000 RM; Dollfuss 10 sch. 1600 RM; Danzig, »Innendienst« (natfiski na nemških znamkah), 12.050 RM; Zürich, 6 rp., lep kos, 2300 RM. Vse znamke nemških kolonij in vse boljše evropske serije so prodali po dvojniti do dva in polkratnih cenah Michlo-vega kataloga.

Podobne so cene z neke dražbe na Dunaju: Avstrija, jubilejna znamka za 10 kron iz leta 1910 rabljena, 1100 RM; FIS I. 670 RM; »vojskovodje« 400 RM; »dan katoličanov« 600 RM; Rotarijski kongres 680 RM; Dollfuss 10 šilingov 2400 RM; blok Wipa 3700 RM; sivozelena znamka za 2 šilinga 330 RM; Dr. Seipel 110 RM.

Lenov katalog za I. 1943/44 je izšel. Na 1900 straneh so vzorn. obdelane in pregledno razvrščene izdaje znamk vsega sveta, vse do letošnjega maja. Cene, ki jih katalog navede, so bruto in naj bi služile kot podlaga za zamenjavo znamk. Pošiljatelj, ki so jih dosegel posamezne znamke in serije, izdajatelj kataloga ni upošteval, ker smatra današnje cene za nerealne in špekulantske.

Katalog je zaradi sedanjih vojnih razmer izšel v precej skromni nakladi. O priliki se bom pri njem malo dalje pomudil.

D. Gruđen

liavo. Poštna urava že pripravila nove znamke teh vrednot.

Izvez znamk iz Francije je prepovedan, kakor poroča revija »L'Union Postale«. Prav tako je prepovedano leniti na pisma več znamk, kakor to zahteva pristojbina. Vse pošilke, ki bi bile prekomerno frankirane, bo pošta vrnila odpošiljatelju ali pa jih bodo zaplenili na carini.

Uvoz in izvoz znamk na Hrvatskem. Državni zakladni minister dr. Antun Filipančić je izdal naredbo, po kateri

VRNITEV S POČITNIC
ŠVICARSKI NAPISALA VERENA GRAFOVA

Walterjev obraz je bil postal ožji in zagorel. Tudi njegov pogled se je bil izpremenil. Bil je jasen in priazen kakor zmerom, toda uprt v dاليavo, ki ni imela nikakršne skupnosti z družinski omizjem. »Se zmerom gleda vrhove!« je mislila Marija. Tako dobro je to razumela. Planine človeka ne izpušte tako hitro. Mnogi ljudje še več dni tavajo po mestu kakor izgubljeni, ko se vrnejo s počitnic v planinah. Bore se z vetrovi, sonce pali njih olt, oko je vajeno močnih, čistih barv, uho zaznava zvoke iz naltišje tišine. Le počasi se vrnejo v vsakdanjnost.

Otroka sta smela ostati pokonej do osmih. Tako čudovito je bilo, poslušati očeta, ki je pripovedoval o svojih izletih, o svizcih in jima naposled pokazal planiko, ki jo je bil sam utrgal.

»Drugo leto naju boš pa res vzel s seboj, kame?« sta prosila.

»Prav gotovo! Takrat bosta pač oba dovolj velika, da bosta lahko z menoj hodila.«

»Ali bomo šli tudi v Graubünden?«

»Ne! Je sunkovito odgovoril Walter. Ko ga je Marija presenečeno pogledala, je popravil: »Morda v Graubünden, mogoče pa tudi v kakšen drug kanton. Pri nas je pač toliko lepih krajev. Zda pa haid v posteljo! Prišel bom za vama, da vama voščim lahko noč.«

Ko je pozneje sedel s svojo ženo v jedilnici, je predvsem želel vedeti, kaj je bila počela ta dva tedna,

»Vse to ni dovolj zanimivo za človeka, ki se je vrnil s planin.« Je smehljale se odgovorila. Naposled se je pa vdala in mu je povedala, kako je bila kos tem vročim razno-poletnim tednom v mestu. Kainak so vsi hrepeneli po svežem planinskem zraku, toda v tem težkem času si more privoščiti počitnice samo eden v družini, in nedvomno je bil počitka najpotrebnejši on, Walter.

»Kar vidim, kako dobro ti je delo. Zdi se mi, kakor bi bil ves pre-rojen.«

»Vsekako je bilo lepo.« je izbe-gavaje odvrnil. Imel sem srečo z vsem, česar sem se lotil.«

»Tudi z ljudmi? V začetku si mi pisal, da se proti večeru klub hrupu in zabavi počutiš kaj samotnega.«

»To je bilo samo v začetku. Kmalu se je pa vse izpremenilo. Ljudje se v gorskih kočah hitro menjavajo, tako hitro, da jih s svojimi sporočili ne moremo dobiti.«

Se preden je utegnila Marija kaj več vprašati, je rekel Walter, da je utrujen in da bi rad legel. Ko sta na ležala v temni sobi, vendar nista mogla tako hitro privabiti spanca, Marija je po močevem neenakomernem dihanju čutila, da ne spi in da ga nekaj muči. V enajstih letih niuneza zakona je bilo vselej tako, da je Walter najprej molčal in skušal biti sam kos svojim problemom. Vendar se ni mogel nikoli upreti ljubeznivemu to-varškemu vprašanju svoje žene in ji je naposled kakor otrok materi vse potožil in si tako olajšal srce.

Marija je čutila, da je zdaj spet tako daleč in da mora vprašati, obzirno in nežno, toda dovolj jasno, da mu pokaže svojo dobro voljo. Iztegnila je roko v temo in ga lahno po-bolžala po obrazu.

»Zdi se mi, da bi mi rad še nekaj povedal. Walter, Ali se pa morda motim?«

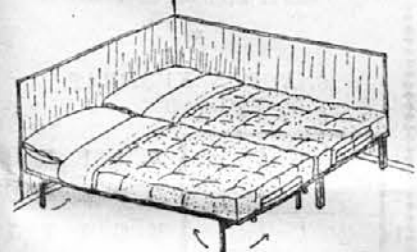
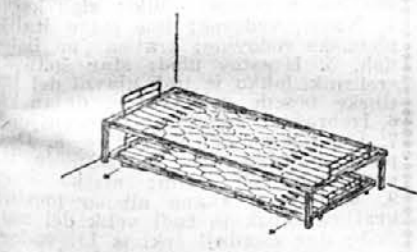
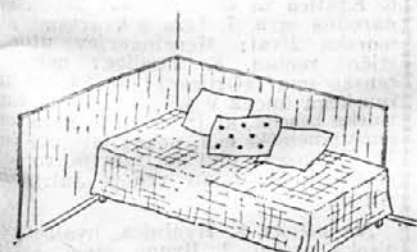
Listek „Družinskega tednika“

Kako stanujejo švedske družine

Mlada švedska arhitektka Berta Rahmova je napisala ljubko in zanimivo potopisno knjgo o svojem potovanju po severnih deželah. V njej opisuje med drugim, kako smotno so si Švedi uredili svoje domove in kako spretno rešili problem stanovanjskih kolonij. Evo vam nekaj zanimivih razisk in iz te poučne knjige, same stvari, ki bodo gotovo tudi naše bralke živo zanimalo.

Ali ste že kdaj iskali stanovanje pri nas? Po stopnicah gor, spat dol, utrujeni, izmučeni, obupani? In tedaj vam je domišljija risala čudovito sliko modernega stanovanja, ne prevelikega in pretirano modernega, toda takšnega, da ga na prvi pogled ljubite. In razen tega ste imeli še nekaj želja in želje: da ne bi bilo treba stanovanja večno snajžiti, da bi bil v hiši prostor, kjer bi brez skrbi kdaj pa kdaj lahko pustili otroke, če bi imeli nujen opravek v mestu, da bi vam ne bilo treba nositi zabola za smeti v tretje nadstropje, in da bi bilo s to presneto željo! vendar malo manj dela.

Da, to so bile samo sanje, toda danes vam bom pripovedovala o mestu,

kjer so modri ljudje te sanje uresničili. Stockholm, vedra prestolnica Švedske, prepletena z nešteti prekopmi, je po vojni zrasla kakor kakšna tropska rastlina. Niso je zasenčile suhoparne donebnice in ni se razširila v grda predmestja, kjer stoji hiše križem krašem, brez kakršne koli skladnosti. Ne, Stockholm je mesto, kjer so se vaše sanje o stanovanjski kulturi uresničile in približale popolnosti.

Med valovitim sočnim zelenjem stoji veliki blok visokih, belih hiš, spel drugje na vidno preprosto, lične, sene hišice sredi prijetnih vrtov. Večji blok so bolj zunan mesta na prostornih tratah, kjer raste drevje še zmerom tako, kakor je raslo, preden so začeli graditi te stavbe. Tu in tam vidiš skalo, skrbno ohranjeno, kakor je bila poprej, ko se tega konca še ni lotila človeška roka. Vse je veliko, potezno, prostrano, med tratami je tu

pa tam igrišče, kjer se pode roji svetlozlatih švedskih otrok.

Vsa stanovanja v teh hišah so razmerno majhna, toda zato so vsa dovolj poceni, da si jih lahko privošči tudi povprečen zaslužkar. Gotovo se boste začudili, če vam povem, da je pol stanovanj enosobnih in da ima samo 7% vseh stanovanj več kot tri sobe.

Ta tesni prostor znaajo pa Švedi presenetljivo izkoristiti. Kuhinje so sicer majhne, zato ima pa vsaka hladilnik, vdelan lijak za pomivanje in v steno vdelano kuhinjsko omaro. Da, celo za kuhinjski predpasnik, za kuhinjske krpe in pomivalke je vgrajen v steno poseben prostor. Odpadki romajo v vrečo, ta pa skozi poseben jašek za odpadke naravnost v kurilnico. Tamkaj jih sežgo in uporabijo za gretje centralne kurjave. V predstobiju so skoraj nevidno vžidani v steno prostori, kjer lahko spravijo nahrbtnik, koveče, smuč, šivalni stroj, čevlje in podobno šaro.

Zdaj pa k pohištvu! Da, dokler ne bomo same tako izvrstne gospodinjice, kakor so Švedinje, si ne moremo upravičeno želeli tako imenitnega pohištva. Če obiščete mlado stockholmsko družino z dvema otrokoma, vas bodo sprejeli v zračnem, prijetnem salonu, kjer kajpak ne morejo stati postelje. Nehote se vprašate, ali vsi štirje družinski člani spijo v sosednjem prostoru. Kako se pa začudite, ko vidite, da je sosednji prostor nekakšna delovna soba in da prav nič ne diši po družinski spalnici. Ko se oinačite in vprašate, kje spijo, se nasmehejo in odgovorijo v en glas: »Tukaj!«

In zdaj se začne čarovnija. Udoben fotelj se izpremeni v posteljo, stene v delovni sobi se odpro in za njimi vrsto otroških postelje, širok kauč se pa z nekaj potegavanjem prelevi v pravo zakonsko posteljo. (Glej sliko!)

Ze od nekaj so se Švedi navduševali za pohištvo, ki se da z nekaj potegavanjem izpremeniti. V švedskih muzejih vidite ljubke stolce, ki prav tako lahko služijo tudi kot mizice, skrinje, ki se dajo preleviti v udobne klopi, in podobne čarovnije. Od teh starinskih kovov pohištva do današnjega švedskega modernega pohištva ni daleč.

In kje so palčki, ki bodo opravili zame željo in mi varovali otroke? Boste vprašali. Le počasi. Vsaka velika stanovanjska hiša ima imenitno urejeno pralnico, kjer je voda podnevi in ponoči vroča, takoj poleg nje je pa prostor, napolnjen z vročim zrakom, kjer perilo v četrt ure posušite. Da je čarovnija popolna, ne smemo pozabiti omeniti sobe za likanje, kjer perilo lahko nato mimogrede na pripravih, velikih mizah zlikate.

Vsaka hiša, pa tudi več hiš skupaj imajo posebno veliko, zračno sobo, otroško sobo. Semkaj pripelje mali otroka, če mora v pralnico, če mora po opravih v mesto ali na delo. Ne smemo pozabiti, da sta samo dve tretjini švedskih mater in gospodinjic, vse druge delajo v mestu kot uradnice, v samostojnih poklicih, skratka, zdoma so skoraj ves dan.

Otroške sobe so zvezane z vrtno na strehi, ali so pa v pritličju in imajo izhod na igrišče pod milim nebom. Tudi zvečer niso prazne; v njih se zbirajo stanovanjci k predavanjem, k raznim sestankom ali pa k telovadbi. In tako goje Švedi novo skupnost, ki je pri nas še ne poznamo: stanovanjsko skupnost.

Kajpak to ni za samotnike ali ljubitelje vrtov. Zanje so modri stockholmski mestni očetje iznašli družo Kolombovo iate; vrtno hišice zunaj mesta. Omisli si jo lahko vsakdo, ker daje mesto zanje posojila z zelo nizkimi obrestmi. Mlad človek potrebuje za tak dom samo poguma, veselja do dela in plačo povprečno plačane delavca. Mesto mu daje možnost da si sam s krampom in lopato zgradi svoj dom. Večkrat pomaga pri gradnji vsa družina, od matere do najmlajšega. Mestni inženirji vodijo in nadzorujejo delo, in danes stanuje že tisoč in ti-

soč mladih Švedov v »vilah«, ki so jih sami zgradili. Poudarjamo »mladih«, zakaj, kje druge na svetu žive mladi ljudje, ki si lahko v mladosti omislijo svoj dom?

(Po švicarski Annabelli)

Ljubosumnost

NAPISAL L. ENDRES

V smrekah in brezah je šelestelo nočni veler, v kotanji z vodo so se zrcalile svetle zvezde. Iz temnega vrta se je izvil senca in zavila po poti proti vili.

V razsvetljeno okno vile je priletel kamenček. Takoj nato je skozenj pogledala ženska in zaspejala:

»Počakaj! Takoj pridem!«

Cez nekaj časa je zapah na vratih zaškrpnil in na prag je stopila mlada, nežna ženska, ogrnjena v plašč. Zaklenila je za seboj vrata, se obrnila k senči, ki je stala nekaj korakov od nje, in dejala:

»Ti tukaj! Gotovo se ti je zmešalo!«

»Zakaj?« je mrzlo odgovoril nočni obiskovalec. »Česa se bojiš? Odpri vrata!«

»Ne! Pojdi z menoj!« mu je odločno dejala Lili. Obrnila se je, a še preden je napravila korak, jo je nočni gost potegnil nazaj in ji z enim samim prijemom iztrgal ključ.

»Prosim!« Mož ji je zapovedujoče pokazal na večna vrata in rekel:

»Sama si doma. Pri tebi bova bolj nemotena.«

Lili je stopila v hišo, prižgala luč in slekla plašč.

Iz senice, ki jo je na obiskovalčev obraz metala čepica, je v Lili strmelo dvoje globoko vdrih oči. Med stisnjenimi, tankimi ustnicami je mož lepel cigaretni ogorek. Vrgel ga je proč, si prižgal novo cigareto in brez besedice odšel za mlado ženo po stopnicah. Naposled se je Lili v zornem nadstropju ustavila in zastrela v obiskovalca.

»Kaj hočeš? Govori že vendar!«

»Vidim, da se ti tu prav dobro godi!«

»In ti si poskibel za to, da se je od večerj moj dom spremenil v pekel.«

»Zakaj?«

»Če bi Ivan našel tvoje pismo; na posledice niti misliti ne smem.«

»Ali nisi dobila obeh pisem?«

»Obe? Torej si mi poslal dvoje pisem!« Lili ga je zgrabila za ovratnik, kakor da bi ga hotela prisiliti, da bi govoril resnico.

»Res je. Dvoje pisem sem ti poslal. Zdaj si pa ne delaj toliko skrbi zaradi tega. Se boš že kako izgovorila.« je vsemerno dejal mož, z roko gladčajoč rob naslanjaja, v katerega se je udobno pogreznil.

Ivan me obožuje in mi popolnoma zaupa. Vzel me je k sebi, čeprav sem mu povedala, da imam brata, ki ni nič kaj prida. Seveda sem mu pa zamolčala, da je ta brat poklicen tat, za katerim je policija izdala tirnico.

»Na žalost! Imaš pač smolo v rodbini.«

»Ne rogaj se! Zelo neprijetno mi je ob misli, da se že dva dni plaziš okrog

OK VIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

moje hiše in mi pisariš blazna pisma — zdaj mi naposled povej, kaj prav za prav hočeš?«

»Nimam ga.«

»Ne nretvaraj se! Ali misliš, da sem tako čudna in ti verjamem, da te bo mož pustil brez denarja, karar z zdoma?«

Lili je zmignila z rameni. »Do neke mere imaš prav. Ivan mi je pustil tri tisoč frankov, a prav danes popoldne mi je tovarna za klavirje pripeljala pianino, ki sem ga takoj plačala. Ostalo mi je samo nekaj drobica. Ali ti to zadostuje?«

»V pisalni mizi imaš denar.«

»Tu imaš ključ. Išči sam, če meni ne verjameš.« Lili mu je pri teh besedah vrgla cel šop ključev v naročje.

Nočni gost je pričel iskati. Ko je pretaknil že nekaj predalov, so se nenadno zvonil s treskom zaprla vrta vrata. Potem je bilo slišati hitre korake, takoj nato je nekdo odločno zaploplnil vhodna vrata.

»Za božjo voljo, to je Ivan. Poznam njegove korake.« je pridružno kriknila Lili.

Nočni gost je planil pokonci. Segel je v žep in Lili je slišala, kako je odprl varovalni poklop pri revolverju.

Mlada žena je urno odprla eno izmed omar, v kateri so viselo nene oblike. Ne glede na to, da bi se obleke lahko raztrgale, je hlastno porinila vanjo nočnega obiskovalca in zaprla vrata za njim z besedami: »Ne gani se!«

Lili je čutila, kako ji kri razbija v senah in jo žge po živzardelih licih. Stisnila je zobe, trudeč se, da bi ostala mirna.

Ze je zaslišala korake na stopnicah, trenutek nato so se pa že odprla vrata in na pragu je stal Ivan.

»Pripravil sem ti presenečenje, kajne?«

Lili je zabolelo, ko je zaslišala, kako porogljivo je Ivan izgovoril te besede. Zdajci so ji pa oči obstale na papirju, ki ga je mož držal v roki. Prestrašeno je zajecjala: »Pismo, oh, pismo.«

»To pismo si kar tako pustila ležati.« Lili se je zdelo, da je hotel še nekaj pripomniti, iz vsega njegovega bitja je vela neprikrita sovražnost. V sobi je zavladala gluha tišina. Ne vedoč, kaj naj stori, je Ivan pismo čez nekaj trenutkov vrlaknil v žep.

Nenadno se je pa zdrznil. Spomnil se je, da je bil prej v večji videj na tleh ležati cigaretni ogorek. Tudi tu je dišalo po cigaretnih. Njegov sum je ob tem spoznanju še narasel.

»O nepravem času prihajam. Oprostite!«

»Kaj? Kako to misliš?«

Ivan je začel vohati okrog sebe kakor lovski pes in naposled dejal: »Doslje nisem vedel, da kadiš.«

Vrnil se je bil predčasno samo zato, da bi bil čim prej spet v Liliini bližini. In zdaj to pismo in cigaretni dim, zasovražil je Lili.

»Kje je ničvrednež?«

»Koga misliš? Ne razumem te.«

»Tisti, ki v mojem stanovanju kadi in ti pisari pisma.«

Zdajci mu je šinila v glavo misel, kako prestrašena je Lili strmela v papir, ki ji ga je bil malo prej pomolil pod nos. Zdaj ga je spet vzel iz žepa in ji ga pokazal. Lili se je ob pogledu nani čisto zmedla.

»No, le brži! Ne glej me tako debelo! Ze dva dni si tako čudna. Zato sem se tudi prej vrnil domov. Sum sem mi je zbudil že prej, a zdaj imam dokaze. Povej, kam si ga skril.«

Lilina zbežnost po teh besedah ga je še bolj preplašila o njeni krivdi. A kljub vsemu je še zmerom upal, da se moti. Lagal se je, ko je trdil, da jo že dolgo sumi. Samo da bi dognal resnico, je tako ravnal.

Lili ni odgovorila. Misli so se ji z mrzlično naglico podile po glavi in

se zmerom znova ustavljale ob poslednjem pogledu na brata, ki je držal roko na revolverju in gledal ko divja zver.

O čem je Ivan pravkar govoril? Kakšna strašna usoda se je odigrivala pred njo. Skušala je obvladati svoje živce, a ni mogla preprečiti, da ne bi pogledala tja proti omari, v kateri je tičal njen brat. Tako je samo sebe izdala.

»V tej omari je!«

Ivan je besno skočil k omari in odprl vrata.

»Ivan!« je kriknila Lili.

Potem se je zgodilo vse tako nenadno in nepričakovano. Drug za drugim so počili trije strelji. Ivan je nagonski zgrabil neznanca za roko, ki je držala orožje in mu jo dvignil. Trenutek nato je iz omare padlo s krvjo oblitelo telo — zločinec je po nesreči samega sebe ustrelil.

Prvi strel je oplazil Lili po rami in jo ranil. Ivan jo je odnesel v posteljo. Mlada žena je zakopala glavo na njegove prsi in sproščeno zajecjala.

»Moj brat, moj ubogi brat!« je tiho zajecjala, a vendar dovolj glasno, da je Ivan mogel razumeti in doumeti. Trenutek nato je Lili omedlela.

Naslednje jutro je v Ivanovi vili pozvonilo. Pred vrati je stal nameščenec tovarne za klavirje. Politiški uradnik mu je odprl in rekel:

»Vstop v hišo je prepovedan. Kdo ste?«

»Oprostite, rad bi oddal neko pismo. Včeraj smo v to hišo pripeljali klavir, potem pa s potrdilo o plačilu po pomoti vzeli s seboj še tole pismo.«

Hišni gospodar je stal ob postelji svoje žene. Lili je mirno spala. Prebral je pismo, potem pa ljubknoče porjedal bolnico po čelu in jo poljubil.

Papir, ki ga je Ivan usodnega večera prinesel domov in ki je Lili navdal s takšno grozo, je bila nedolžna obočnica. Bratovo pismo so delavci, ki so prinesli klavir, po pomoti vzeli s seboj in je zdaj prišlo v Ivanove roke. Mož je pismo raztrgal na tisoč kosov, ga zažgal in strmel vani vse dotle, dokler ni ležal pred njim samo kup pepela.

Zdravnik v vreči

Leta 1773. se je češkega kralja Ivana lotila bolezen. Ki je dotle še niso poznali. Vsi zdravniki so se zbrali ob njegovi bolniški postelji, pa mu niso mogli pomagati. Tedaj se je ponudil neki francoski zdravnik, da bo kralja ozdravil. Njegovo prizadevanje je bilo zaman. Razkačeni suvereni, razočarani nad zdravniško znanostjo, je velel francoskega zdravnika zažiti v vrečo in ga je dal vreči v Odru.

Edina sreča za zdravniški stan, da danes razočarani pacienti niso dovoljene takšna zadoščanja, sicer menda ne bi bilo nobenega zdravnika več...

Večna igra

Ali se še spominjate črne cevi, ki je imela na dnu pisane črepinice in ki smo ji otroci rekli »kaleidoskop?« Če si cevko strel, so pisani kamenčki pokazali nov vzorec in vsak je bil lepši od prejšnjega. Otroci se te igre zlepa niso naveličali in so navadno tako dolgo vrteli »kaleidoskop« da so ga pokvarili, ali pa razbili. Nekateri so morali tudi pogledati, »kaj je notri«, in tako je bilo ljubke igrače konec.

Tedaj se pač nismo zavedali, da je »kaleidoskop« nekakšna večna igra. Če je namreč v leči na dnu dvanaest pisanih kamenčkov, in če bi vsako minuto desekrat strelili cevko, bi potrebovali 91 let in 49 dni, da bi izbrali vse možne vzorce. Če bi pa bilo na dnu dvajset pisanih črepinice, bi pod istimi pogoji potrebovali 462.880.899.576 let in 360 dni, da bi izbrali vse vzorce.

Upravičeno torej lahko trdimo, da je ta igra večna in da je prava sreča, da se cevka prej razbije...

Poljubil ji je dlan desnice in jo nato rahlo odrinil. Budno je odgovoril:

»Nikoli se ne motiš. Marija, ker me predobro poznaš. Dolžan sem ti priznati, čeprav te nisem bil več nameraval nočjo nadlegovati z njim. Možeče bo pa boljše, če se ti izpovem. — Da mi je to potovanje dalo veliko lepega, sem ti bil že povedal, toda najlepše, kar sem bil dobil, je bila naklonenost neke ženske.«

Marija se je zganila in Walter je hitro in pomirljivo nadaljeval: »Ni se ti treba vznemirjati zaradi tega, kar ti bom zdaj povedal. Ni se zato med nama dvema ni izpremenilo. Vračam se k tebi tak, kakor sem bil odšel. Vendar zahteva odkritost do mene, tebe in one tretje, da tega doživlja ne tašim in ne zmanjšujem.«

Spoznal sem bil Ruto v neki koči. Skupaj sva odšla v dolino. Kaj sva se bila med poljo razgovarjala, sem že pozabil. Oba sva bila utrujena in sva imela že dolgo pot pred seboj. Vendar mi je bila takoj všeč. Bila je resna in razumna, toda znala se je prav tako od srca smejati kakor mlado dekletce.«

»Ali je bila lepa?« ga je prekinila Marija.

»Ne tako kakor ti.« je odkrito odgovoril. »Toda bila je priklupna, visoka, vitka in drobna. Čedno bilje. Sedel sem se z njo še drugi večer in odlejal sva bila vsak dan skupaj.«

»Do večerj?«

»Do večerj.«

»Morda do davi?« je pomislila Marija, čuteč v sebi vsajajočo bolečino. Najraš bi bila zakrčljiva. Zdaj tudi razumem, kaj je pomenil tisti njegov vase zaprti pogled. Se zmerom vidi Ruto.

»Rada je romala okrog z odprtimi očmi.« je nadaljeval Walter. »Ob njej sem na novo doživel planice. Zvečer sva po navadi sedela drug kraj drugega ob kozarcu dobrega vina in si pripovedovala doživljaje iz nalineza

življenja. Nikoli ni padla med nama beseda o ljubezni. Takoj ko sva se spoznala, sem ti povedal, da sem poročen, in ti pokazal tisto sliko z otroki in teboj, ki jo zmerom nosim pri sebi. Čutila je, kaj sem hotel s tem povedati. Iz njeneza pripovedovanja sem uganil, da si je najbrže nabrala v svojem življenju marsikatero spoznanje o moških. Kljub temu se je zdelo vsa čista, da jo je vsakdo moral spoštovati. Tedaj sem spoznal resnico, da je čistost moč srca in da prav nič odvzima od boli ali mani slučajnih doživljanj. Ali ni res tako, Marija?«

»Ne vem.« je obotljivo odgovorila. Prav nič ni marala več misliti o tem. To bi samo poglodelo bolečino, ki je na Walter ne sme ozaviti.

»Prav gotovo je tako!« je živahno vzkljnil. »Spoznal sem to ob Ruti! Nikoli nisva govorila o ljubezni in tudi mislila nisva nanjo. Samo dobra sva si bila. Zmerom sva si oba isto želela. Nobenega mrtvega trenutka ni bilo med nama, čeprav sva povsoto molčala in se mudila vsaki pri svojih mislih. Samo enkrat je bilo drugače. Tudi to ti moram povedati. Vedeti moraš vse.«

Ležala sva na nekem prirojnem po-bočju v cvetočem resju. Rut je ležala na hrbtu in se zagledala v nebo. Nato je obrnila glavo in me nemo pogledala s svojimi velikimi, sivimi očmi. Razumel sem govorico teh oči in izpolnitev, ki so mi jo obetale. Eno minuto sem bil ves zmeden. Rut je bila tako lepa tisti dan in toliko sem ji dolgoval. Nato sem pomislil nate, na najina otroka in na neomadeževano sliko nalinega zakona, ki mora takšna ostati. Sklonil sem se nad Ruto in ji zakril z roko oči.«

»In ona?« je zasoplo vprašala Marija.

»Vse.« je zasoplo vprašala Marija.

»Razumela je tudi tokrat. Niene ustnice so se zganile, ne vem, ali se je nasmešnila, ali zahtevala. Nato sva se jela razgovarjati o vsakdanjih

stvarih. Dva dni pozneje sem moral odriniti.«

»Ali je ostala sama?«

»Da, še teden dni. Nato se bo morala spet vrniti k svojemu delu v neki žiristični arhitektski pisarni.«

»Ali te ne bo pogrešala?«

Ni odgovoril. Čez čas je rekel: »Ko sem jo za slovo prvič in poslednjič poljubil, je kakor mrtva obvisela v mojem objemu. Prestrašil sem se. Vendar ženska kakor Rut ne omaga. Z bogatimi darovi svojega uma in svojega srca bo najino srečanje oblikovala v nekaj dobrega. O tem sem prepričan.«

Molčala sta. V Mariji je še zmerom drhtela boleščna groza, toda bolečina je bila že vse šibkejša, prelivajoča se z globoko hvaležnostjo do usode, ki je obvarovala njo in Walterja pred padcem v prepad.

»Kaj naj storiva?« je vprašala z glasom, iz katerega je še odmeval strah.

»Prav nič, ljubko moje. Ne bova prekinjala te moje epizode, temveč jo bova dvignila v preizkušnjo nalinega zakona, v preizkušnjo, ki se je dobro obnesla. Sicer bom pa skušal pozabiti na Ruto. In zdaj lahko noč!«

Vendar ni bilo tako lahko, pozabiti na Ruto. Postajalo je celo vse težje in težje. Kolikor bolj so bledele posamezni dogodki s počitnice, toliko jasneje se je oblikovala Rutina postava in stopala v ospredje. Zdaj je bil skorajda jezen nanjo, da ni bila več zahtevala od njega. Potlej bi bila med njima izgovorjena vsaj poslednja beseda, ki je tako zdaj obetala oba in vznemirjiva obvisela v zraku. Iz daljave je zbuhalo Ruto v nem vse silnejše hrepenenje kakor tedi, ko je ležala tik njega v cvetočem resju. Včasih se mu je celo zdelo, da se je bil pregrešil proti nekemu globokemu, skrivnostnemu zakonu, ki ni dotlej ničesar vedel o njem. Pričel je zalovati in trpeti zaradi Rute.

Marija je videla, kako se muči.

Vedela je pa tudi, da tokrat ne sme vpraševati. Živela je z njim tudi zdaj prav tako tovariško in zaupno kakor v vseh teh letih njunega zakona in pri tem čutila, kako dan in noč koprni po oni tili ženski. Hudo jo je bilo, Od srca rada bi mu bila pomagala, če bi jo mogla. Vendar je bilo to nemogoče, ker je še zmerom trdno verjela v neranljivost zakona, kakor ga priznava človeško in božje poslave.

Samo z ljubeznijo nj računala, z ljubeznijo do moža, ki je z njim delila enajst let svojega življenja. Tu ljubezen je rasla skozi solzno roso prve hude bolečine v njenem ljubosumnem varovanem zakonu in se tako čudovito razrašala, da je zasenčila vse drugo. Božje in človeške postave so se naposled zamajale ob tej veliki preizkušnji srca. Marija je potrpežljivo prisluškovala glasu, ki se je oglašal v njej. Nato je izpregovorila.

»Čez nedeljo se bom odpravila z otroki k babici.« je rekla nekega večera Walterju. »Samo za dva, tri dni. Kakor več, nas že tako dolgo vabi. Bilo bi zelo pripravno, če bi lahko stanovanje za ta čas zaprla. Odpotui še ti v soboto do torka ali srede. Pelji se v Zürich in obišči Rut. Vem, kako rad bi jo videl.«

Bila je čisto mirna, zakaj velika ljubezen ji je dajala moči.

Walter je skočil pokonci in jo presenečeno pogledal. »Kaj pa govoriš, Marija, ljuba, dobra Marija? Ne grem, pa če mi bi bile muke še večje. Tega ti ne bom storil!«

»Sel boš?« mu je tiho, toda odločno zaspejala v uho. »Zelim, da, prosim te, poidi!«

»Zakaj?« je šibko vprašal.

»Ker je najin zakon bolan in ker ga morava pričeti zdraviti pri jedru. Vsi smo hoteli najboljši, ti, jaz in najbrže tudi ona tulka, ki je ne morem sovražiti. Vseeno pa trpimo vsi trije tako zelo, kakor bi morali delati pokoro za hud greh. Čutila, da

tudi Rut ni srečna. Kdo nam bo pomagati in nas potolažiti? Zaman iščemo napake, in tolažbe za takšne bolečine ni. Trpila sem se in ikakoli in iskala opore v naukih, ki sem jih v mladosti dobila za uspo. Vendar nobeden izmed njih

Zgrešeni cilj

Pravilna diagnoza

Usodna življenjska zgodba medicince, ki je iz radovednosti umoril svojega pacienta

Delavec Aleksandra Kurakina so pogrešali že teden dni. Zaman je poljska policija preiskala vsa zakotna skrivališča zločincev v varšavskem predmestju, Aleksandra Kurakina ni našla.

Policija je bila o Kurakinu prebrala naslednje podatke: delavec je dva meseca ležal v bolnišnici, ko je ozdravel, so ga neki terek poslal domov. Istega dne onoldne so ga še videli z nekim neznancom v gostilni, potem je vsaka sled za njim izginila.

Pogrešani Kurakin ni imel pri sebi ne zlatnine ne drugih dragocenosti. V tovarni, kjer je delal, ga niso nič kaj radi imeli. Tudi žene in prijateljev ni imel. Zato ni bilo čudno, da je bilo sled za njim tako težko najti. Naposled je Kurakinovo ime prišlo na listo tistih, katerih izginotje je za zmerom ostalo nepoizvedeno.

Nekega jutra je prišel na policijo neki mladenič in prošil za razgovor s komisarijem. Ko ga je policijski komisar sprejel, je nekaj časa molčal, kakor da bi hotel bolje zbrati svoje misli, potem pa jasno in razločno dejal: »Za nekaj časa jšete delavec Aleksandra Kurakina, kajne, gospod komisar? Če me hočete nekaj minut poslušati, vam bom povedal, kaj se je z njim zgodilo. Prej vam moram pa še pojasniti nekaj podrobnosti, ki so za raziasnitev zadeve nujno potrebne.

Pišem se Boris Panin in študiram medicino. Ne vem, ali je moje sedanje bode kriva neumnost, predsednik ali zloba zavistnega profesorja. Ko sem prišel študirati, so moji starši še živeli. A kmalu sta mi mati in oče drug za drugim umrli. Podedoval sem prav toliko, da bi lahko dokončal študije, če ne bi pri nobenem, izmed izpitov padel. Srečno sem prišel do zadnjega. In prav pri tem zadnjem izpitu, ki je tako rekoč samo formalen in mora biti medicince, ki je več let prakticiral v bolnišnicah, že zelo nereden, da pade, mi je spodletelo. Profesor mi je dejal, da sem naredil grobo napako pri ugotovitvi neke diagnoze. Čeprav sem svoje dognanje še tako utemeljeval in v dokaz navajal razne bolezenske znake, ni vse skupaj prav nič pomagalo. Ta padeč, ki bi bil lani samo ranil moje nečimrnost, me je letos dovedel do velike nesreče. Bolj ko sem zadevo proučeval iz medicinskih knjig in iz svojih zapisov, bolj sem bil prepričan, da imam prav.

Naslednji dan sem odšel v bolnišnico in obiskal bolnika, pri katerem sem postavil napačno diagnozo. Moja je vrtih lic ležal v postelji, njegov obraz se je odražal od belih blazin ko rumen madež. Na polnem čelu so mu lepili redki lasje, v na pol odprtih ustih sem videl blede dlesni in sluzne čeljusti. Bolnik me je takoli spoznal in se mi nasmejal. Ponovno sem ga preiskal in ga povprašal o njegovi bolezni. Tedaj sem v drugič našel iste bolezenske znake. Moja diagnoza je torej držala! Ali naj se pritožim? A kako naj ubog medicince pobiše sodbo kapacitet? Ne!

Bil sem trdno prepričan, da bo pacient umrl. Zgoditi bi se bil moral čudež, če bi se nekaj časa živel. Ozdravljenja pa zanj sploh ni bilo. In prav sem imel. Bolnikova bolezen se je z dneva v dan slabšala. Po mojem je imel samo še nekaj dni življenja. Nisem slab človek, gospod komisar. Globoko sem žaloval za svojimi starši in se zaradi njihove smrti še do danes nisem potolažil. A pri tem bolniku sem z naslodo čakal na njegov smrti boi. Zakaj? Ne morda zato, da bi dokazal, da sem postavil pravo diagnozo. Sai padeč pri izpitu nisem mogel več popraviti. Bil sem samo tako strašno radoveden. Samo otrok, morilec ali učenjak morejo biti tako radovedni. V meni je tičalo nekaj od vseh teh treh.

Nekega jutra se je pa bolezen mojega pacienta vidno izboljšala. Nič več ni tako težko hropel, oči so zadobile prejšnji lesk. Ko me je zagledal, se mi je nasmejal. Tedaj sem podvomil v svojo diagnozo. Ali je mogoče, da so imeli drugi zdravniki — prav? Moja ni imel več tako visoke vročine, pa tudi tek je dobil. Zgodil se je torej čudež. Z vsemi močmi sem se boril proti tem dejstvom. Čez teden dni je bolnik že lahko vstal in se sprehajal po vrtu. Bil je sicer še zelo suh in slaboten, a vendar je živel. »Gospod doktor, mi je nekega dne dejal, nikdar ne bom pozabil, kaj ste mi do brega storili v teh zadnjih tednih.

Vse naslednje dni me je mučil dvom. Od mrtvih vstali mož me je zasledoval v sanjah in mi ni dal niti trenutka miru. Nisem ne ledel, ne pil, delal sem pa ko avtomat. Potem je prišel dan, ko je mož lahko odšel iz bolnišnice. Čakal sem ga pri vhodnih vratih in ga povabil k sebi na kozarec vina. Ko mu je lica od použitega alkohola zalila rdečica, sem mu rekel: »Pojdite z menoj — še enkrat bi vas rad preiskal.« Seveda mi je rad ustre gel. Lezel je v moji sobi na posteljo in si odpel ovrtni gumb.

Zastrmel sem v njegovo telo. Tu pod kožo, med kostmi in mišicami je bil skrit ključ do skrivnosti. Ko sem nastavlil uho na njegovo srce, sem slišal udarce njegovega srca, sunkovite, kratke dikhaje in prav zgoraj ob rami hripav glas. Takoj sem si ustvaril jasno sliko: sivomodra preluknjana pljuča, na nekaterih mestih pokropljena z belimi pikami. Bil sem trdno odločen, da moram po vsaki ceni dokazati, da sem imel prav, na čeprav tem uničim samega sebe. Dobro sem se zavedal, da me bo zmaga pogubila.

Zabodel sem moža z nožem in mu preluknjal pljuča. Moja diagnoza je držala!

Attraverso una macchina fotografica da riprende a distanza, un soldato tedesco osserva le posizioni nemiche sul fronte orientale. — Nemški vojak opazuje skozi fotografski aparat za slikanje na daljavo sovražne postojanke na vzhodnem bojišču.

Mož je imel neozdravljivo pljučno bolezen. Samo po naključju se mu je bolezen za nekaj časa tako izboljšala, kakor da bi bil ozdravel.

Mož, ki sem ga iz radovednosti umoril, ni bil nihče drugi ko pogrešani Aleksander Kurakin. Poskrbel sem, da so njegovo truplo prenesli v sobo, kjer se medicinci uče anatomije. Obdržal sem si pa njegova pljuča.

Trenutek nalo je medicince vstal, pogoltnil neko tableto in dejal: »Prosim, gospod komisar, primite me. Do vršil sem svojo življenjsko nalogo. Moja diagnoza drži!«

Takoj nato se je zgrudil. Zastrupil se je bil s ciankaliem.

Tako je morilec samega sebe sodil, še preden ga je dosegla roka pravice. A kakor koli bi se že bila posvetna sodba končala: Boris Panin je moral umreti. Utvara ga je privredla tako daleč, da je postal morilec. Čeprav so bili po vsej verjetnosti bolniku dnevi šteti, bi jih bil vendar moral preživeti do poslednjega diha!

Moč listnatih vlaken

Na Novi Zelandiji uspeva rastlina Phormium tenax, ki spada v družino lili in imajo njeni listi obliko meča. Vlakna teh listov so tako močna, da jih niti odrasel mož ne more prelomiti.

Izredno moč teh vlaken so Novozelandčani prav dobro izkoristili. Iz njih izdelujejo ladijske vrvi in tkanine, ki morajo biti izredno močne.

Najkrajša in najdaljša vojna

Izmed vseh vojn, kar jih je bilo na svetu, se je najdaljša vlekla »stoletna vojna« med Francijo in Anglijo. Za-

čela se je leta 1337, ko je Edvard III. zasedel francoski prestol in se praktično končala leta 1453. Pravno je vojno končal šele mir v Picquigny leta 1475., v katerem so Angleži dobili Normanske otoke.

Najkrajša vojna se je bila med Anglijo in Sansibariem, otokom ob vzhodnoafriški obali. Sullan, ki je bil poglavar tega otoka, je 27. avgusta leta 1896. zaradi trenutne jeze napovedal Angliji vojno. Nesrečnež ni vedel, da prav tedaj pluje v bližini njegovega otoka neko angleško brodovje. Dve uri po vojni napovedi je brodovje izstrelilo prvi strel na Sansibar, 37 minut pozneje je pa na razvalinah Sullanove palače še zavihrala bela zastava in je bila vojna končana.

Prašiči so pomagali na poljskem delu

V starem Egiptu so kmetje redili prašiče po večini samo zato, da so jim pomagali na polju. Medtem, ko so oni sejali, so prašiči pomandrali seme in ga tako poltlačili v zemljo. Kmalu so pa svečeniški prepovedali takšno uporabo prašičev.

Utrip žile pri raznih živalih

Izmed domačih sesalcev utriplje žila prašiču, kozi in ovci 60 do 80 krat na minuto; konju pa kvečjemu 40 krat in pol. Slonu so namerili 25 do 28 utripov na minuto, miši in podgani pa okrog 700.

Najhitreje utriplje žila plicam. Med njimi je v tem pogledu odnesel rekord kanarček, pri katerem so namerili kar tisoč utripov na minuto. Pri ribah je najmanjši puls 16 in največji 68 na minuto. Ta največji puls so namerili pri jegulji.

Muzej od strele zadetih predmetov

Ena izmed bolj malo znanih dunajskih znamenitosti je muzej, v katerem so zbrani sami predmeti, ki jih je zadela strela. Tam obiskovalec lahko občuduje drevesa, ožgana od strele, raztrgane obleke, poškodovane telefonske aparate, cevi za peči, svečnike in drugo. Vsa zbirka je zelo zanimiva.

Koliko zraka vdihne človek

Kadar človek miruje, vdihne v minuti šest do osem litrov zraka. Tem naporneje pa telo dela, tem večje množine zraka potrebujemo. V splošnem lahko rečemo, da doseže človek maksimum, če v eni minuti vdihne 60 litrov zraka. Kljub temu pa lahko pri posebnem telesnem naporu vdihne mo ljudi 150 litrov.

Kompas — hudičovo orodje

Še v 13. stoletju so ljudje mislili, da je kompas — pozneje tako nepogrešljiv pripomoček mornarjev — hudičovo orodje.

Latini, Dantejev učitelj, je nekoč dejal, da se kompas mornarji tedajne dobe ne upajo uporabljati zato, ker se boje, da bi jih obtožili čarovništva.

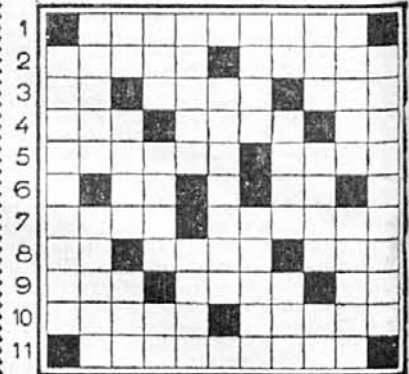
Vse mesto izdeluje gosli

Nemško mesto Marknenkürchen slovi po tem, da vsi njegovi prebivalci brez izjeme izdelujejo gosli, violončela in kontrabase. Mesto ima pel najslj tisoč prebivalcev, ki preskrbujejo s temi tremi glasbili ne samo Nemčijo temveč tudi velik del Evrope.

? UGANKE

Križanka

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Vodoravno: 1. Ugankar. 2. Del strehe; pojav v ozračju. 3. Romanski spornik; brez obleke ali perja (obratno); sovražnica železa (obratno). 4. Žensko ime; mohamedansko moško ime; nikalnica. 5. Rimljani so tako imenovali Slované ob Visli; poglavar šitov, za nas je pa glagolska oblika. 6. Kratica za konjsko silo; japonska narodna igra. 7. Igra s kvartami ali morská žival; Mencingerjev utopišni roman. 8. Predlog; nemško žensko ime (»Orlica«); druga oblika ženskega imena v 4. vod. vrsti. 9. Latinska beseda, ki je za piveca prijeten poziv; nemški ena, neka; latinski jn. 10. Francoski glej ga, tam je, to je; zbogom! 11. Znan vrh v Julijskih Alpah.

Navpično: 1. Hvalnica, hvalospjev, visoka pesem. 2. Bruna, štori, čoki; domač ptič. 3. Italijanski kralj; žensko ime v domači obliki; glas kače. 4. Naziv, vzdevek; ime stare italij. plemiške rodovine; kratica na listih. 5. Hrastov plod; star španski srebrnik, lahko je tudi glavni del latinske besede za stvarer, dejanski. 6. Izobraženi, kultivirani, prosvitljeni. 7. Del telesa; del Vojvodine. 8. Dve podobni veliki črki; pristanišče in prestolnica ob Dvini; moško ime. 9. Majhno a znano alpsko mesto; kraljica žensk in tudi velik del moških; dve sosednji črki iz 11. vodor. vrste. 10. Umrla, že mrtva; del posteljnine. 11. krepko, čilo, bistro.

ČAROBEN KVADRAT

1	2	3	4	5	
1					A A B B D
2					D D E E E
3					E G I I J
4					K N O O R
5					R R S S T

1. neumnež, 2. francoska reka, 3. prвина, 4. bližnjik, 5. zver; prekotnica desno navzdol: glodalec; prekotnica desno navzgor: kulturna rastlina; prva navpična vrsta: drevo.

ČRKA JE KONJ

Del le črke loči naju po pisavi; kakšna pa razlika v predstavi in naravi! Črte na papirju — človeku je zabava, železa strašni kupi — morje si pokorava.

PREZGODNJI ODPUST

Gospodar je kot plačilo obljubil služabniku na leto 10 zlatnikov in plašč povrhu. Toda po 7 mesecih ga je že odpustil. Dal mu je plašč in 2 dukata, s čimer ga je po vrednosti pravično poplačal. Koliko je bil plašč vreden?

MENJAVE AKLOR

Vsako izmed teh črk smete uporabiti samo po enkrat v vsaki besedi. Sestavite vse samostalnike in lastna imena (v imenovalniku), ki so torej možna iz gornjih črk, pri čemer lahko sestojte iz dveh, treh, štirih ali petih črk. Kdo jih bo več odkril?

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: vodoravno: 1. kolesarstvo, 2. overoviti, 3. kes, ata, ao, 4. on, are, alk, 5. ukana + Job, 6. avgur, strel, 7. špehovka, 8. pas, SSO, 9. id, eta, iks, 10. trikotnik, 11. alkoholizni. — navpično: 1. Kokova špiča, 2. oven, vpad, 3. les, ges, tk, 4. er, nuh, 5. so, akrostih, 6. Avara, vsako, 7. ritensko, 8. sta, ata, ti, 9. Ti, ajr, inč, 10. aloe, okin, 11. otok blejski.

Premikalnica: želena, čebula, solata. Enačba: a = zelena (Lena), c = melona (mena), d = negnoj (gnol) f = struga (tuga), h = pečat (pat), j = penica (Peca), l = Kosor (kor), n = Milena (mina), p = trdota (trta), s = briog (log), t = malina (mana), v = ju dinje (inje), z = korenje (koren); x = Zelo nesrečni so le dobri ljudje.

Črkvénica: 1. okoličan, 2. pokrovka, 3. kro kodil, 4. tarekist, 5. Patrofel, 6. kravovka, 7. slavlolik.

MIHEČEVE SANJE

SAŠA DOBRILA

Dalje prihodnje

V zlati klotki

* LJUBEZENSKI ROMAN DANAŠNJEGA DEKLETA *

»Zdi se mi, da to ni bila ne posebno spodobna ne duhovita pripomba,« je hladno odgovorila Dafna. Mrs. Darleyeva se ji je zdaj že smilila. Nekakšno tesno zvezanost je čutila z njo. Zdi se natančno vedela, da bi ti hudič hoteli imeti z njo še manj opravka kakor z ubogo Mrs. Darleyevo, če bi vedeli, kdo je v resnici. Sprejeli so jo v svoj krog samo zato, ker so mislili, da je vojvodinja.

»Poznam Mr. Darleyeva iz Anglije,« je čez čas rekla. »Prežveka je teden dni ali dva tedna na našem gradu pri vojvodi in pri meni. Zelo prikladna ženska je. Princ ji je bil zelo naklonjen.«

»Ali ga poznaš?« je blazno vprašala miss Spencerjeva.

»Kakopak. Gospa Darleyeva ne govori o tem, ker je skromna in hkrati svojevrsna ženska in se nerada hvali s stvarmi, ki so same po sebi razumljive. Jaz jo imam zelo rada.«

»Morje je zelo romantično, ali se vam ne zdi?« je vprašala miss Spencerjeva.

Dafna se je zasmejala.

»Da,« je odvrnila. »Moral se bova ozreti okrog sebe, da bova dobili koga, ki bi z njim lahko občudovali to romantiko. Menda sva medve edini na krovu, ki še nista poročeni.«

»Vi ste vdova,« je nekoliko začudeno odgovorila miss Spencerjeva. »In mislim, da se vam ni treba kaj pridati ozirati. On vas prav zdaj že išče. Videla sem ga, preden sem prišla k vam, in vprašal me je, ali vem, kje ste.«

»Koga pa mislite?« je vprašala Dafna nedolžno.

»I, Mr. Howard.«

»O, Mr. Howarda. Zelo pozoren gospod je, ali ne?«

Miss Spencerjeva je vzdihnila.

»Zdi se mi, da ste že vajeni, da se moški zaljublja v vas,« je zamišljeno rekla. »Tako lepi in mladi ste in povrh vsega še vojvodinja. Tako je vse le še bolj romantično.«

»No, miss Spencerjeva,« je vzklila Dafna nagajivo, »menda nisem napak videla, kako sta si po južini z gospodom Applebiem prisnetavala. Pred menoj ne boste mogli ničesar skriti, to vam pa kar povem.«

Miss Spencerjeva je zardela do ušes in se je v zadregi nasmešnila.

»Mr. Appleby!« je vzklila. »Tako zabaven je! Oh! Skočila je pokonec. Tu prihaja Mr. Howard. Išče vas in bi bil gotovo rad sam z vami!« Odhitela je tik mimo Howarda iz sobe.

»Torej tukaj ste,« je vzklil. »Videl sem, da ne igrate bridgea, in sem se čudil, kje neki ste ostali.«

»Lepo v miru sem brala, dokler me ni izvolala ta stara, šemasta Spencerjeva, ki ima komaj toliko pameti kakor petleten otrok.«

»Miss Spencerjeva?« Howard je nasršil obrvi. »Spencerjevi so dobra, stara družina.«

»Nekoliko prestara,« je skoraj razdraženo odvrnila Dafna. »Prav nič jim ne bi škodilo, če bi dobili vbrizgaljo dobre navadne, toda mlade krvi.«

Mr. Howard jo je začudeno pogledal.

»Ali res mislite, da je tako važno, iz kakšne družine si?« ga je vprašala Dafna.

»Kakopak. Vzemimo na primer vas. Lepi ste, to je res, toda nešteto deklet je prav tako lepih, kakor ste vi. Samo vas rodovnik vas loči od vseh drugih.«

»Bo menda že tako,« je odvrnila Dafna. Pomislila je na šest leten vragov in bila vesela, da je njih potomka in da se tako razlikuje od vseh drugih. »Mislim, da se vi nikoli ne bi poročili žensko, ki bi bila iz drugega družinskega sloja kakor vi sami,« je zamišljeno dejala.

»Prav imate. Tega res nikoli ne bi storil,« je odvrnil Howard.

»Tudi ne, če bi jo ljubili?«

»Nikoli mi ne bi na misel prišlo, da bi jo vzela,« je rekel Howard. »Kajpak ne rečem, da ne bi bil ljubezniv in dober do nje, saj razumete, toda vse do neke mere in pod pogojem, da nihče od nju ne bi trpel. Videl je, kako se je Dafnin obraz zmrčil, in hitro je pristavil: »Oprostite, nisem hotel...«

»Razumem,« je kratko odgovorila Dafna; vstala je in se počeno pretegnila.

»Kam pa greste?« je vprašal Howard.

»Poiskala bom Mrs. Darleyeva. Zdi se mi, da ljudje niso posebno ljubeznivi z njo.«

»Upal sem, da bova nekoliko poklepetala,« je nekam razočarano vzdihnil Mr. Howard. »Tako redkokdaj ste sami.«

»Bova že še našla kakšno priložnost za to. Kar ostanite tukaj in malo posedite, pa kaj lepega premislite, to je najboljša, kar človek lahko po kosilu stori.«

»Mislim, da me potrebujejo pri bridgeu. Obljubil sem jim, da se bom vrnil. Vsekako se morate naučiti bridgea. Rad vas bom poučeval. Prepričan sem, da boste kmalu znali bolje od mene.«

»Pozneje se bova pogovorila o vsem tem,« ga je prekinila Dafna.

Kolikor hitro je mogla, se je poslovila. Imela je občutek, da bo morala zakricati, če bo samo še nekaj sekund dalje v Howardovi družbi. Res čudno, kako ti takle človek žive zdrži. In vendar je ljubezniv in dobro misleč.

Pozneje je razumela, kaj jo je tako odbijalo. Najbolj jo je bodla tista njegova domišljaja in snobistična miselnost, da si smeš izbirati znanec in družbo samo med ljudmi, ki se po njih žilah pretaka modra kri. Kako da ni opazil, da je večina njegovih prijateljev tako na smrt dolgočasna? Dafna je začutila nekakšno zlobno veselje ob misli, kako bi ga zadelo, če bi mu po poroki razodela, kakšnega rodu in stanu je. Menda bi lep čas trajalo, preden bi se sprijaznil s to mislijo, toda Dafna je zaupala vase in je bila prepričana, da bo njegova ljubezen do nje kmalu premagala njegove predsodke. Celo tako daleč je šla, da je upala, da ga bo že še poboljšala. Saj ga ima vendar čisto rada. Bil je dober človek, pogosto prav velikodušen, gotovo bi ji lajšal življenje. Bilo bi škoda, če bi ji natezal živce s takšnimi dolgočasnimi nazori.

Pokukala je v kadičnico. Pri mizah so vneto igrali bridge. Noben glas ni pretrgal pobožne tišine, ki je vladala v tem prostoru. O Mrs. Darleyevi ni bilo ne duha ne sluha. Dafna je hitro odšla dalje.

Na enem izmed hodnikov je srečala Mary. Očitno je imela dela čez glavo, ker je pravkar hitela po hodniku s kozarcem vročega mleka v rokah.

»Mary, ali ste kaj videli Mrs. Darleyeva?« je vprašala Dafna.

»Ta nesrečna Mrs. van Bouldnova bljuva,« je namesto odgovora vzklila Mary. »Človek ne bi verjel, da utegne kdo zloboiti za morsko boleznijo danes, ko je morje tako mirno kakor zrcalo. Ves čas me preganjata, zahteva mleko, konjak in grele. Že vidim, da na tem potovanju ne bom imela kaj prida počitka.«

»Saj ste sami hoteli iti z menoj,« je hladno odvrnila Dafna. »Nisem vas silila ali prosila. Ali ste torej kaj videli Mrs. Darleyeva?«

»Mary, ali ste kaj videli Mrs. Darleyeva?« je vprašala Dafna.

»Ta nesrečna Mrs. van Bouldnova bljuva,« je namesto odgovora vzklila Mary. »Človek ne bi verjel, da utegne kdo zloboiti za morsko boleznijo danes, ko je morje tako mirno kakor zrcalo. Ves čas me preganjata, zahteva mleko, konjak in grele. Že vidim, da na tem potovanju ne bom imela kaj prida počitka.«

»Saj ste sami hoteli iti z menoj,« je hladno odvrnila Dafna. »Nisem vas silila ali prosila. Ali ste torej kaj videli Mrs. Darleyeva?«

»V svoji kabini je in zaradi mene tudi lahko v njej ostane. Stiskaska je, da je kaj. Po ovinkih sem ji povedala, kako in kaj, vendar se zdi, da ne ve, kje ima denarnico. Upajmo, da bo Mrs. van Bouldnova boljša.«

Odhitela je dalje. Dafna se je napotila h kabini Mrs. Darleyeve. Pred vrati je postala in potrkala. Ker se nihče ni oglasil, je vstopila.

Mrs. Darleyeva je ležala na postelji, z obrazom zakopanim v blazino. Ko je Dafna vstopila, je dvignila glavo in pogledala proti vratom; Dafna je opazila, da ima od jake rdeče in nabrekli oči.

»Kaj pa hočete?« je vprašala Mrs. Darleyeva.

»Prišla sem pogledat, kje tičite. Ali vam lahko kaj pomagam,« mislila sem reči, ali lahko kaj storim za vas?«

»Prišli ste samo, da bi se norčevali iz mene kakor vsi drugi,« je trpko odvrnila gospa Darleyeva.

»Motite se!« je vzklila Dafna. Potegnila je stol k postelji gospa Darleyeve in sedla. »Rada bi se enkrat pošteno pogovorila z vami, Mrs. Darleyeva,« je rekla.

»Prosim, čeprav ne vem, kaj bi mi mogli povedati.«

»Zakaj se prav za prav ves čas hočete boriti z menoj?« Vi veste, kdo sem. Midve sva edini na ladji, ki namu ni treba druga drugi komedije igrati, do vas sem lahko takšna, kakršna sem v resnici. Zakaj me ne morete videti v takšni luči, namesto

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, kluboke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zaplestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

da ste ves čas do mene surovi in narsjeni?«

»Če bi oni vedeli, kdo ste v resnici,« je vzklila Mrs. Darleyeva.

»Kajpak! Saj to vam ves čas govorim. Če bi vedeli, kdo sem v resnici, ne bi hoteli imeti prav nobenega opravka z menoj. Bil bi z menoj samo še bolj nesramni, kakor so z vami, ker sem jih za nos potegnila. Tega mi svoj živ dan ne bi mogli odpustiti. Vi pa od prvega dne veste, kako je z menoj. Zakaj ne igrate iste igre kakor jaz? Zakaj se ne smejete njihovi domišljavi zapetosti in zaviranosti v njihov družabni sloj? Ti ljudje niso drugega ko slabo vzgojeni in dolgočasni snobi, pa si domišljajo, da je svet njihov, ker so imeli njihovi predniki tri ali štiri rodove nazaj denar. To je vse.«

»Saj sploh ne govorim z menoj,« je rekla Mrs. Darleyeva in oči so ji spet zaplaval v solzah.

»Ne razumem, zakaj si tako zelo želite, da bi govorili z vami. Saj ne povedo niti enega stavka, ki bi ga bilo vredno poslušati.«

»Zakaj ste prav za prav igrali svojo vlogo dalje?« je radovedno vprašala Mrs. Darleyeva. »Mislim, da se boste zadovoljili z enim večerom.«

»Spoznala sem, da mi ves svet radevolje verjame, in bila sem sita,

vbadati se dan na dan za nekaj bora denarja,« je odgovorila Dafna. »Zdaj se bom poročila z denarjem in bom gmotno čisto neodvisna.«

Mrs. Darleyeva je pogledala Dafno — čisto z novimi očmi. Če se bo poročila z enim od teh, potem bo kajpak postala njihova. In dovolj sretna je, da bo to doserila. Počasi se je Mrs. Darleyevi zasukalo, da je presneto neumno, če tako zviška ravna z Dafno.

»Kajpak se bom do smrti dolgočasila ob možu, ki se bom z njim poročila,« je nadaljevala Dafna. »Mnogo sem o tem premišljevala in sem prišla do zaključka, da je boljše imeti denar in se dolgočasiti, kakor biti siromašen ko cerkvena miš in se povrh vsega še dolgočasi.«

»Vendar ne vem, kaj se to mene tiče,« je vzdihnila Mrs. Darleyeva. »Saj mi niti ne odgovore, če jih kaj vprašam.«

»Vidite, zato bi vam pa rada pomagala. Tega pa ne morem, če se vedete do mene tako neprijazno.«

»In kaj bi bilo, če bi jim le povedala, kdo ste v resnici,« je spet bojevit vzklila Mrs. Darleyeva. »Kaj bo potem iz vaše bogate možitve?«

»Kako bi jim pa sploh povedal? Saj vas še poslušajo ne. Kratko in malo vam hrbet obrnejo, če jih nagovorite, mar ne?«

Mrs. Darleyeva je spet zaihtela.

»Saj to je tisto,« je tožila. »In vi se vedete tako, da vsakdo verjame, da ste dama iz visoke družbe.«

»Ne bodite vendar tako klavrni,« je nepotrpežljivo vzklila Dafna. »Pokličite na pomoč fantazijo, če je sploh kaj imate! Preoblecite se, umijte se, pošteno počistite, nekoliko napudrajte in pridite potem za mano v bar. Popili bova v družbi veleposlovanih in častivrednih dam kozarec sladkega. Vendar se za božjo voljo ne pokrije s tisto strašno mornarsko čepico!«

»Saj sem samo mislila...«

»Ne, h krznu se ne poda! Samo k sportnemu pulovru in belim hlačam. Torej, čez pol ure v baru. Ne pozneje!«

Dafna je odšla in Mrs. Darleyeva si je nekam olajšano res laje hladiti razgreti obraz z mrzlo vodo.

Dafna je zbrala okrog sebe Miss Spencerjevo in še štiri druge dame, ki so se tedaj pravkar mudile v sobi za pisanje.

»Stopite z menoj v bar, preden bo večji naval,« je rekla. »Mrs. Darleyeva bo tudi v nekaj minutah tu.«

»Mrs. Darleyeva,« je ponovila ena izmed dam. »Miss Spencerjeva nam je pravkar o njej govorila. Ali je res, da jo v Buckinghamski palači radi vidijo?«

»Da, tam sem jo tudi spoznala,« je odgovorila Dafna, »če jo поближе spoznaš, je izvrstna ženska. Tam je zelo priljubljena.«

»Čudno,« je vzklila Miss Spencerjeva. »Pri Angležih pa človek res nikoli ne ve, kako in kaj.«

»Nerada govorim o svojih uspehih,« je nadaljevala Dafna. »Ve, da je državljanka demokratske Amerike in da prav za prav ne bi smela občeati na dvoru.«

Zvečer je Mrs. Darleyeva vsa si joča od veselja prihitela v Dafnino kabino.

»Rada bi se opravičila pri vas,« je vzklila. »Napak sem vas sodila, zdaj mi je pa tudi vseeno, ali ste vojvodinja ali ne. Vsekako bi bilo prav, če bi bili. Vsi gostje so bili ljubezni z menoj, vsi, razen Mrs. van Bouldnova, toda ta je bila menda nekaj bolna. Ves večer sem igrala bridge in z Miss Spencerjevo sva jih obrali za 25 dolarjev. Mr. Appleby je zelo zabaven. Ves večer naju je dražil. Zdaj se prav res zabavam in bi se vam rada lepo zahvalila in se vam opravičila, da sem se prej tako grdo vedla do vas.«

»Veseli me, da je zdaj vse v redu,« je odvrnila Dafna. »Lahko noč, Mrs. Darleyeva.«

Prav, ko se je že pogrezala v prijetno dremavico, vsa srečna, da je naposled vendarle sama, so se odprla vrata in Mary je pokukala v sobo.

»Čudne reči se gode,« je zašepetala hripavo. »Pravkar sem videla, kako je Mrs. Chuck Townsendova stopila v kabino Mr. Martina in zaklenila vrata za seboj.«

»Pojdite, Mary, in dajte mi že mir s svojimi umazanimi izsiljevalnimi zgodbami!« je vzklila Dafna in si potegnila odejo čez glavo.

»Townsend je zgoraj v baru in pije,« je rekla Mary. »Počakala bom in ostala na preži.«

XII

»Mayflower Castle« je po štirih dneh mirne vožnje priplula v Nassau.

»Nič posebnega nisem pripravila za naše bivanje v Nassau,« je izjavila Dafna. »Mislim, da namreč, da boste najbrže prenočevali kar na jahti. Komur je pa v hotelu bolj všeč, si kajnak lahko prebere. Rada bi, da bi vsakdo storil tisto, kar mu je najbolj pri srcu, zame vam ni treba skrbeti. Sla bom na peščino in se sončila.«

»Kaj ne boste igrali golfa?« je presenečeno vprašala Mrs. Dumas-Readova.

»O, ljuba moja, saj vendar nisem prišla sem, da bi igrala golf. To lahko do siteda počnem v Newyorku!«

Mrs. Dumas-Readova je dvignila obrvi, toda ni odgovorila. Vendar je pozneje omenila svojemu možu, da se ji zde Angleži kaj plebejski ljudje. Na peščino bo šla in se sončila!

Howard je hotel Dafni družbo delati, toda posrečilo se ji je, da ga je preiščila in prežvela prvi dan čisto sama zase. Poiskala si je na peščini samotni in zatišni koteček, se sončila in bila srečna.

Druzo jutro ji je Howard povedal, da namerava neki njegov prijatelj, lastnik lepe vile na otoku, zvečer njej na čast prirediti slavnostno večerjo. Prosil je torej Dafno, naj ga spreini.

Te dni na jahti je Howard Dafno natanko opazoval in ugotovil, da se je zmotil, ko jo je bil osumil, da se morda na skrivaj vda alkoholi. Vse je bilo v redu z njo — ljubka in imenitna ženka in gospodinja bo, se drevi jo bo prosil za roko. Ko je Dafno vabil na večerjo, je bil v njegovih očeh ljubeče prevečan izraz, tako da je Dafna imela zanesljiv občutek, da veliki trenutek odločitve ni več daleč. Za večer se je izredno skrbno oblekla in je bila tako čudovito lepa, da je Howard skoraj oнемel, ko jo je zagledal.

Osem in štirideset let je bil življenjsko in zadovoljno kot samec, toda v tem trenutku je bil zavrt v vse svoje ukoreninjenosti in za starega nazora o svobodi in prostosti. Čutil je, da je tega vredna, in si že ni zrl več predstavljati življenja brez nje.

Dafna je imela na prireditvi velik uspeh in šele proti večeru se je Howardu posrečilo, da jo je ujel samo.

Dalje prihodnje

H*U*M*O*R

Prisebnost

Gospod Plankar lovi v nekem potoku ribe. Mimo pride neznan gospod in ga nagovori:

»Ali ste že veliko nalovili?«

»Pa še koliko,« se pohvali Plankar. »V dveh urah je najmanj dvajset rib.«

»Nekaj vam moram povedati,« nadaljuje neznanec. »Tale polok je moj in ribolov v njem je prepovedan.«

»Tudi jaz bi vam rad nekaj zaupal,« je pomežiknil Plankar. »Jaz sem največji lažnivec v tem kraju.«

Profesorska

Gospod Pozablivec in gospod Suhec sedita pri počitku vina in se pogovarjata o tem in onem. Pa nanese pogovor na ženske.

»Kaj napraviš, kadar tvoja žena le preveč klepete?« vpraša gospod Pozablivec svojega tovariša.

»Mene ženo klepetanje prav nič ne moti. Se celo vesel sem, kadar ji jezik posebno teče.«

»Kako to?«

»Brž ko začne klepetati, sedem, pogledam na uro in pričnem steno-grafirati vsako njeno besedo. Zal, žena potem kmalu uhmne.«

Ne zanima ga

Katehel razlaga učencem o ustvarjenju človeka, tedaj pa dvigne Neručev lože roko in pravi:

»Gospod katehel, moj oče trdi, da smo nastali iz opice.«

»Poreklo vaše rodbe me prav nič ne zanima,« ga zavrne katehel.

Zloba

»Zdaj vidite, gospa, kako hudobna zeta imam. Mojo sliko je samo zato obesil na tole vlažno steno, ker ve, da imam revmo.«

Okroglo

Gospod Pijavka, pijan kolovrali proti domu. Na križišču ga ustavi stražnik in ga vpraša:

»Kje stanujete?«

»Pri bratu,« odgovori Pijavka.

»In kje stanuje brat?«

»Pri meni.«

»Zdaj mi pa naposled že povejte, kje stanujeta oba z bratom?« se razjezi mož postave.

»Doma,« se odreže pijanec.

Se huiše

»Ali si moreš misliti kaj huišca, kakor da žirafa vrač boli?«

»Meni se zdi, da je še huiše, če ima slonočaja kurja očesa.«

Domisljavnost

»Ali mislite, da se genialnost podveduje?«

»Ne vem, saj nimam otrok.«

Čas hiti

»Ali je gospa Korenova še tako lepa, kakor je bila pred leti?«

»Se, samo da potrebuje zdaj za to nekoliko več časa.«

Pameten pacient

»Ali ti je zdravnik dovolil piti?«

»Da, po dva vrčka vina na dan.«

»A ti jih vendar popiješ šesil?«

»Pozabil si, da me zdravno trije zdravniki.«

Njeno pismo

Nacetu je pisala žena. Pismo je dolgo nič manj ko šest strani. To se enemu izmed njegovih prijateljev čudno zdi, zato ga vpraša:

»Nacc kaj ti pa piše žena?«

»Samo to,« pravi Nace, »da mi ima še mnogo povedati, ko se vrne.«

Na letovišču

»Koliko je stara ta krava?« vpraša meščanski sinček kmela.

»Dve leti,« mu pojasni kmel.

»Po čem se pa to spozna?« vpraša dalje otrok.

»Po rogovih,« mu odgovori kmel.

»Saj res, dva rogova ima,« vzklilne modro mladi mož.

Radovednost

»Glej, glej, vneto oko maš,« je rekla Petračeva služkinja sosedovi Ančki.

»Da, da,« je zastokala Ančka, »tému je kriv samo prepri skozi klučavnico.«

Razlog

»Meškal, zdaj bo prišla tvoja klavirska učiteljica. Ali si si umila roke?«

»Da.«

»Pokaži prste!«

»Kaj, to naj bodo umite roke? Saj imas dva prsta čisto črna.«

»Mamica, s tema dvema prstoma bom vendar igrala po črnih tipkah.«

Lov za stotakom

ALI
od parketa do magneta

GROTESKA

Odkar sem zadnjič pozabila v sinčkovim rokopisnem ključku otroškega vozička in ga tri dni iskala po vseh predalih, sem se odločila, da bom poslej pri iskanju sistematična. Tisto s ključkom se zdaj čisto nedolžno zadeva, pa ni. Če je kdo kakor jaz v službi, doma pa dekle namerava peljati otroka na zrak in ne more odkleniti vozička, če so zasebni telefonski razgovori v pisarni prepovedani, dekle ti pa pet in dvajsetkrat telefonira in te pet in dvajsetkrat vpraša, ali sem se že spomnila, kje je ključek, zadeva ni več tako preprosta.

»Drugič išči sistematično,« me je pončil mož.

In danes se namerava prav zato, ker sem njegov nauk ubogala, ločiti. Bilo je takole. Ne vem, ali je to v zvezi z današnjim časom, ali kali, vsak drugi dan kaj založim. In čez teden dni najdem, pa ne tisto, kar sem iskala, temveč tisto, kar je pred tremi tedni mož založil.

To se gre, če gre samo za vezalke, fantičkovo dudko ali možovo samovozilko. Pri denariju se pa vse neha, ali ne?

Včeraj sem založila sto lir. Bilo je prvega in smo dobili plačo. Nekdo sem brala, da je prav in lepo, če razdeliš plačo v kuverte in da imaš tako kar na lepem več denarja. Ker se rada česa novega naučim, delam poslej tudi sama tako. Čeprav tisto, da imaš potem več denarja, ne drži. Vselej mi ostane točno za en golač, bodi, da je denar v kuverti ali pa ne. Vendar ga vseeno raje razdelim v kuverte; imenitno je videti in diši po umnem gospodarstvu.

V pisarni sem imela še devet kuvert po sto lir, ko sem pa doma po kosilu pogledala v denarnico, jih je bilo samo še osem. Uposluševala, da ves čas nisem odprla ročne torbice. Ali ne diši že kar po uganki ali po kriminalnem romanu? Sveta jeza me je grabila. Imela sem občutek kakor tisti, ki je iskal svinčnik, pa ga je imel za uspehom. Tedaj sem se domislila moževega nauka.

Poslala sem dekle z otrokom na zrak, saj gledalec bi te utegnili pri sistematičnem iskanju samo moliti. Nato sem se lotila dela.

Začela sem z osebno preiskavo. Obrnila sem vse žepe, odprala podlogo pri plašču, si sezula čevlje, naposled sem stala sredi sobe, kakor me je Bog ustvaril. Zdal mi ni kazalo drugega, kakor da grem pod prho. Saj pravilo, da se denar včasih človeka drži. No, mene se ni držal.

Ne smete pozabiti, da sem se odločila za sistematično preiskavo.

Ko sem se oblekla, sem vzela kredo in razdelila sobo v šahovska polja. Prvo je bilo okrog peči. Dvignila sem vse parketne desčice — na smete pozabiti, da sem zadnjič našla ključek otroškega vozička v fantičkovi rokopisnici — odstranila robnike, razdrila peč — dobro, da je bila že od nekdaj tako na hopsasa — preiskala pepel. Slotaka nikler. Shranila sem torej pepel, da ga pošljem v kemično preiskavo, ko se dekle vrne. Bogve, po kakšnem čarovnem naključju je bil stotak morda poromal v peč in zgorel?

Drugo polje: obsegalo je zakonske postelje, kauč in otrokovo omaro. Razstavila sem postelje, odprala žimnice, žimo razstrela na soncu — sonce privabi na dan! — razparala blazine, prebrala kauč s kuhinjskim nožem in

plenico za plenico stopla skozi okno. Dvignila vse parketne desčice. Uspeh: nič.

Tretje polje: vzela sem vse slike iz okvirjev, prav tako zrcalo, obrnila vse predale, stopla preproge, pogledala v senčnik pod stropom in v žarnico, razparala možovo zimsko suknjo in svojo zimski plašč dvignila vse parketne desčice. Nič.

Ko se je dekle vrnilo, sem bila v kuhinji. Postopek je bil isti, toda dela je bilo dokaj več. Treba je bilo pogledati v vsak makaron — proti svetlobi prosim! — presejati moko in riž, odpreti tri konzerve — prosim, ne mislite, da imam kaj zaloge, bile so na radižnikove konzerve — odtrgati pod plate čevliem in conatom, prebrskati vse lonce in skodelice, preliti meze in vloženo sadje, prebrskati maslobo, pogledati v mlinček za kavo — bojim se, da ne bo več mleč — in v budilko — bojim se, da nas ne bo nikoli več budila.

»O, gosna,« je reklo dekle in ni drugega. Poslala sem jo s pepelom h kemiku in jo prosila, naj mi kupi magnet. Vrnila se je čez pol ure. Da sem lahko brez skrbi je rekla, da je čisto navaden pepel od »Družinskega tednika« in starih škaflice za vžigalice. In pomnila mi je magnet.

Rekli boste, da stotak ni železen, toda kdo ve, ali vodni tisk ne privlači magneta. Ali sploh veste, kaj je vodni tisk? No, vidite! Skrivnostna zadeva, ki je prav lahko magnetska! Preiskala sem z magnetom vse stene in tudi strop, toda stotak se ni oglašil.

Dekle je spet vzkliznilo: »O, gosna!« Prestašeno me je gledala in mi ni dovolila, da bi vzela otroka v naročje. Kar hitro sta jo oba popihala. Na zrak. Ko se je zvečer vsa družina z mojim na čelu vrnila, sem ležala na tistem, kar je nekoč bila postelja, na glavi sem pa imela tisto, kar je nekoč bilo brisača, namočeno v mrzlo vodo. Hodila, govorila, mislila nisem mogla več. Nemo sem pokazala na ročno torbico. Tam je bil denar, lepo shranjen v kuvertah. Moralo bi jih biti devet, pa jih je bilo samo osem. V službi jih je bilo še devet. In po polji ves čas nisem bila odprla ročne torbice.

Mož se je vedel nevarno. Ugotovil je, da je stanovanje takšno kakor bi vanj udarila štirinska bomba, preklel je moje umno gospodarstvo in svoj nauk o sistematičnem iskanju in mi zagrozil, da se bo dal ločiti.

In na koncu koncev se je spravil nad kuverte.

»Saj jih je devet,« je dejal, ko jih je preštel.

»Nemogoče!« Se sama nisem opazila, da spet znam govoriti.

»Preštej na boš videla!«

Da, res, bilo jih je devet. Očitno sem se bila ušela. Saj, še v gimnaziji sem bila slaba računarka.

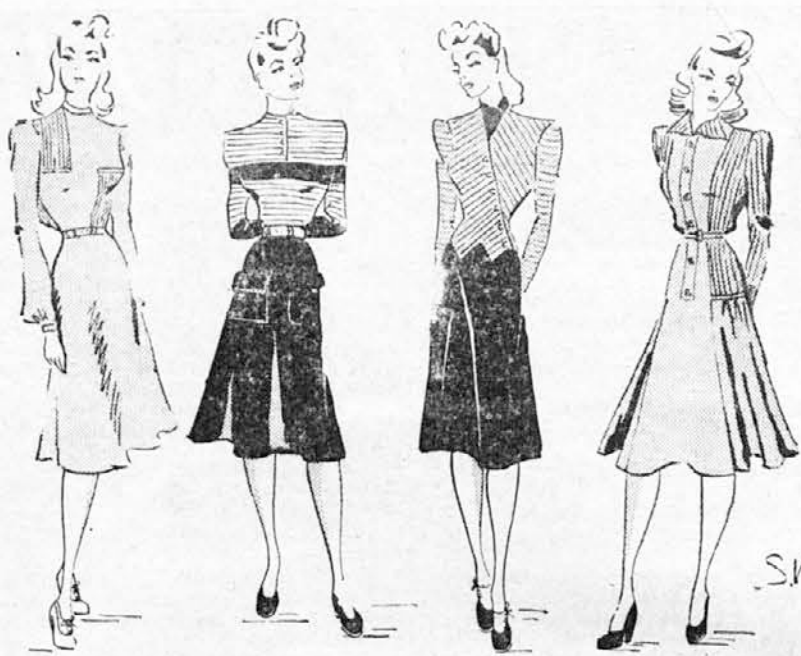
»No, glavno je da smo denar našli,« sem vzdihnila.

Pozabila sem, da je mož sistematičnik. Ugotovil je, da sem iskala čisto brez sistema in da je teoretično vseeno, ali smo denar našli ali ne, ko ga pa vendar nismo sistematski našli. In vztrajal je pri svojem da se bo dal ločiti.

Mogoče se bo pa vseeno premislil, če mi bom danes za nesistematsko najdeni stotak na trgu kupila in za kosilo zlatorumenno opekla tolstega piščanca?

Kaj pravite?

Saška

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Obnošeno obleko lepo popravimo z različnimi pletenimi deli. Tako lahko popravimo svetlorjavo obleko s pletenim hrbtom in spredaj s podoljški do žepov z ostanki nežne vijoličaste barve. K temnejšemu krilu spletemo svetlejšo bluzo. Pletemo jo v progah. Sedelce in konci rokavov so iz istega blaga kakor krilo. K temnejšemu krilu napletemo temnomoder živolek. Roka okoli vratu je svetlorjavega. Svetlorjavo obleko popravimo s pletenim hrbtom v primerni rožnati barvi. Krilo je precej nagubano.

ŽENSKI RAZGOVORI

Ga. M. H., Lavrica. Izprašujete nas, kako bi si mogli odstraniti neprijetno oteklinjo z lica. Svetujemo vam, da se obrnete do zdravnika, ki vam bo edini lahko uspešno pomagal.

Vdovae, Ljubljana. Vprašujete nas, koliko časa žalujemo za sorodniki. Človek žaluje lahko za svojim sorodnikom, kolikor časa pač hoče, vendar so postavljene nekakšne zunanje meje tudi za žalovanje. Za možem, ženo, očetom in materjo žalujemo leto dni. Pol leta nosimo tenčice, sicer pa samo črn klobuk. Tri mesece nosimo po navadi tenčice čez obraz. Za bratom in sestro, dedom in babico žalujemo šest mesecev. Za stricem in teto, taščo in tastom, bratranci in sestričami pa tri mesece. Moški lahko nosijo tudi svetlejšo obleko, le da imajo okoli klobuka in na reveru suknjiča, žalni trak. Če si med dolo žalovanja povabljani na poroko ali krst katerega izmed svojih sorodnikov, ne smeš obleči črne obleke. Za tiste dni je dovoljena svetla obleka.

Gdč. F. R., Ljubljana. Prosite nas, da bi vam svetovali res učinkovit pripomoček, ki bi uspešno uničil rast dlavic. Mažite dlavice vsak dan z vodikovim prektisom. Če uspeha takoj ne bo, nikar ne obupajte. Dlavice se bodo najprej pobešile, potem pa odpadle.

Gdč. Z. P., Novo mesto. Stari ste 17 let. Ob bokih in okoli želodca se vam nabira toliko masti, da ste, kadar oblečete tesno opeto obleko, takšni, kakor da bi bili oblaženi. Mama vam svetuje, da bi nosili stelnik vi sami bi pa radi prenehali z užujami, vendar tega ne morete, ker se vam prične od lakote kar vrteti.

Stelnik za vas, ko se telo še razvija, ni priporočljiv. Prej bi vam svetovali, da bi nosili navaden gimnasti pas, ki se vleže po obliki telesa. Prav na uho vas na vprašamo, kaj počnete zjutraj, ko vstanete in zvečer, ko ležete. Velikokrat smo pisali, da je telovadba zelo koristen pripomoček za odstranjevanje neprijetne tolstice. Najbrže bi bilo tudi za vas zelo koristno, če bi redno dvakrat na dan telovadili. Torej na delo!

Kakšne dolžnosti ima ženska do sebe?

Od ženske zahtevamo toliko dolžnosti, da pri tem pogosto pozabi sama nase. In vendar nas hude tako radi sodijo po zunanosti, po visku, ki ga naredi naš človek ob prvem srečanju. Zato bi se morala vsaka ženska zavedati, da mora izpolnjevati tudi dolžnosti do same sebe, in sicer, da se neque, da je čista in tudi čisto oblečena.

Prava gospodinja tudi pri delu pazi na svojo obleko. Obleka bo sicer stara, vendar čisto obleko, predpasila predpasnik, privezala na glavo ruho ali mrežo, obula primerno obutev in bo šele tako oblečena in prirojavljena šla na delo. Za grše delo si bo čez predpasnik privezala star predpasnik, če je pa zaposlena še zunaj doma, si bo zavovarala roke pred praskami s stariji rokavicami. Gospodinja, ki bo tako izpolnjevala dolžnosti do same sebe, ne bo nikdar nerodna, če jo bo med delom zmohil nepričakovan gost. Slekla bo rokavice, odvezala predpasnik in ruho, si pogladila z roko po laseh in že je vsa čedna. Prav toliko dela ima opoldne, ko sede z družinico h kosilu. Obraz, ves prepočen od vročine, od sopare in utrujenosti, si umije z vodo, narahlo namaze s kremo, vendar ne toliko, da bi se svežil, si počese lase, očisti nohte in že je gotova. Zamudila se pa ni več kakor pet minut. Bel ovratnik na sicer stari in že zakrpani obleki in bel predpasnik, ki zakrpi marsikaj za tuje oko nezaželenega, da sta nekakšno prazničnost in svežost in poživita tek vsem, posebno pa otrokom.

Vsak zdrav človek je lep. Zato mora žena skrbeti za zdravje v hiši in tudi za svoje zdravje. Dokler bo sama zdrava, bo v hiši vse v redu in bo življenje lepo teklo, če pa mahi zbolji in ne more več skrbeti za svojo družinico, jo bodo prav vsi pošteno pogrešali.

Temno obleko lepo poživijo pošiti žepi, kakršne vidimo na naši zgornji sliki.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Zasluzen remis

263. DAMSKI GAMBIT
Dr. Aljehin—P. Keres
Praha, april 1943.

1. d4, Sf6, 2. c4, e6, 3. Sf3, d5, 4. Sc3, c6, 5. e3 Ina 5. lq5 lahko črni z d4 in b5 uspešno brani kmetal Sbd7. 6. Ld3, d4 [To je pol v Meransko obrambo, ki jo Keres pozivi z neko izboljšano novostjo. Drugače igrajo se 6... Le7 ali 6... Ld6] 7. Lxc4, b5, 8. Ld3, a6, 9. e4 [Ostreše kakor 9. 0—0! c5 lodosledno in nujno, če se je črni že odločil za hiter razvoj damskega krila, kar Meranka ravno zasleduje; na drugačne poteze belci takoj zapre lovca prečnico z 10. e5, Sd5, 11. Sxd5].

10. e5, cd4, lSg4, 11. Sg5, 11. Sxb5 [Vse že nešlehtno preizkušeno; na 11. Se4 bi zdaj črni skakač dobro skočil na d5! ab5 lto je za Aljehina gotovo majhno presenečenje; doslej so običajno nadaljevali s Sxc5, 12. Sxc5, ab5, 13. Df3! l b4+ 14. Ke2 in črni se je moral boriti še z marsikakšno težavo; — Sg4 ni zadovoljivo zaradi 12. Da4, Dd6, 13. h3, Tb3, 14. Sd6+ lxd6, 15. ed6 ali 12. Sxb4, Sxc5, 13. Le4 z močnim pritiskom.] 12. e6, Dd6!

Ivažno Keresovo izboljšanje: do zdaj ni ugažalo nih e5, 13. lq7, Lxc7, 14. De2, Dc7 15. 0—0, Lb7, 16. Te1, Dd6, 17. Sh4! itd. nih Lb4+ 13. Ld2 [tudi 13. Kf1], Lxc2+ 14. Dxd2, g6, 15. Sxd4, Lb7, 16. Lxb5, Lxc2, 17. Ta1, Ld5, 18. a4 s prednostjo; nikar pa Dxc6? 13. Lq5! 13. Le4 [Svetlovni prvak ni našel dobre poti; če že ni vrnil poteze z 13. lq7, Lxc7, kakor je bil Bogoljubov proti Schmidtu v Solnogradu, bi jo lahko pridobil z 13. 0—0, g6, 14. De2, b4 izsiljeno, ker na Tb8 je odgovor 15. l f4! na l a6 pa 15. De4 in 16. Dxd4 z boljšo koncnico] in zdaj 15. De4, Lb7, 16. Dxd4, Lxc3 ni več tako ugodno, ker je črni kmet b4 branjen.]

Lb7, 14. Lxb7, Dxb7, 15. 0—0, qf6, 16. Sxd4, Tg7, 17. Df3 l belj mora v slabšo končnico ali pa v obupno obrambo; a) 17. Sf3?, Sc5! 18. Sh4, Tg4, 19. f4, Txb4 ali 19. q3?, Td8 in Txb4! — b) 17. q3?, Sc5, 18. Le3, Tb8! ali 18. f4, Lc5! 17... Dxf3, 18. Sxf3, Tg4, l Nadzira točko d4, toda tudi Le5 prihaja enako v poštev 19. b3, Sb6, 20. Lb2, Sd5, 21. a3, Le5, 22. Tfcl, Lb6, 23. h3, Te4(?) [Črni 4. vrste ne sme zapustiti, vendar bi bilo Tf4 previdnejše 24. Kf1, Td8, 25. Td1 l grozi z 26. q3 in 27. Sd2 26. h3 lrdnivo! Takoj pa ni šlo 25. q3? zaradi Sc3+ l 26. fe3, Txc3 dobi več kakor figuro nazaj, ali 26. Kf1, Td3, 27. Te6, Sd5 odloči. Toda Keres se reši z ravno tako zanimivo nasprotno kombinacijo.]

b4, 26. a4, Sc3! 27. Txd8+, Kxd8, 28. a5, La7, 29. Lxc3, bc3, 30. Td1+, Ke8, 31. Te1, Tb4 [Brez 28. a5 bi se zdaj črni branil z La5] 32. Txc3, Tb5, 33. b4 [tudi s 33. Te8+, Kd7, 34. Tb8, Ke7, 35. Ta8, Txa5, 36. b4, Ta2, 37. b5, Txf2+, 38. Ke1, Le3 ne prinese belemu zmage; konec je razumljiv 33... Txb4, 34. Te7, Lb8, 35. Te8+, Kd7, 36. Tb8, Le7, 37. a6, Ta4, 38. Txb7, Ke7, 39. q4, Txa6 l zdi da neka skrb sama se na kraljevem krilu 40. q5, lq5, 41. Sxq5, Kf6, 42. h4, Kq6, 43. Txf7, Ld8, 44. Tb8, Lxq5, 45. Tq8+, Kh5, 46. hq5, e5! Preprečuje, da bi belci s 47. f4 zvezal kmeta q5 ter s tem zavaruje neodločen izid. Zanimiva parija se zato ni več nadaljevala.]

Upamo, da smo ustregli onim šahistom, ki so nam izrazili željo, da bi radi videli še kakšno parijo s pravega turnirja za letošnje evropsko prvenstvo. Čeprav so viri do nainovrših parij dandanes precej skromni, se nadejamo, da nam bo močnejši priobiti še kako nadaljnjo zanimivo parijo, s katerimi je bil ta turnir prav posebno bogat, tako po številu kakor po lepoti.

Vesti

Dunaj. Letošnji nemški prvak je postal Dunajčan Lokvenec. Od tretjega kola dalje je vodil sam in zaslužen zmagoval. Schmidt, njegov glavni tekmeec, se je zaman naprezal, da bi ga dohitel. Nasprotno, zaradi množične višinejnih remisov se je razdalja med njima le večala in se mu je šele v zadnjem kolu približal na eno točko. Znamo mojstri Müller, Rellstab, Gilg in Kieninger so zaradi neslalne jare močnejše zaostali. Odlično pa se je boril Zollner. Končni izid: Lokvenec 12½ t. (83%), Schmidt 11½, Zollner 10½, Müller 9½, Rellstab 8½, Gilg in Kieninger po 8, Dörner 7½, Mecking 7, Rösendorf 6½, Enkert 6, Heinrich Loose po 5½, Elms in Mulhaupt po 5 in Palatas 3½ točke.

Turnirju je prisostvoval tudi svetlovni prvak dr. Aljehin, ki je ob tej priliki odigral več uspešnih simultank. V kratkem bo odpotoval v Barcelono na večji mednarodni turnir.

Ceprav z nekoliko zamude, vseeno objavljamo vesti o zmagi velemojstra Bogoljubova na manjšem poljskem turnirju. Samo dve pariji je remiziral, saj pa posebno močnih nasprotnikov ni bilo. Bogoljubov je dosegel 10 točk (91%). Rösendorf 9, Meynecke 8, Oley 7½ točke itd.

Rešitev problema št. 257.

1. Lb5! Tb8, 2. Tg7 in mat.
- Te7, 2. Txc7 in mat.
1. Le5? itd., Te7!

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kouček za praktične gospodinje
Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Nadomestek kvasa

Zadnji čas nam zelo primanjkuje kvasa. Rada bi pomagala, če že ne starejšim, pa vsaj mlajšim gospodinjim, kako si ohranijo kvas za dali časa.

Kadar zamesiš kruh, odreži kosček testa, izoblikuj hlebec in ga spravi v moko. Ko spet zmesiš kruh, vzemi tretjino hlebca, namoči ga v mlačno vodo in ga vmešaj med testo. Če dobiš kvas, vzemi manjši kosček testa in pa nekoliko kvasa. Od tega testa spet lahko shraniš testo. Tako ti ne bo nikoli zmanjkalo potrebne kvasa za kruh.

Ta recept je res preizkušen, saj so po njem delale že naše babice in prababice.

Kadar pa dobiš večjo količino kvasa, ga na zraku posuši in shrani. Tudi tako pripravljena boš lahko dolgo časa uporabljala.

I. S., Ljubljana

Klobasice iz jabolk

Za izredne priliko pripravljamo pravcaro poslastico klobasice iz jabolk.

Skuhajte tri olupljena jabolka s skorjico cimeta in malo sladkorja. Mrzlim primešajte 10 dek drobtin, 1 rumenjak in snež enega beljaka. Iz te zmesi izoblikuj neprevelike klobasice, jih povajaj, če lahko utrpis, v razpečenem jajcu in drobtinah in jih speci na vroči masti ali maslu. Klobasice so zelo dobre tople, še boljše pa mrzle. Kar je pa najbolj važno, porabijo zelo malo masla.

M. I., Ljubljana

Kašnata močna jed

Za 5 oseb skuhajte ½ litra kaše. Ko je kaša kuhana, jo zvrni na desko, da se ohladi. Nato dodaj 1 jajce, to-